

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflava ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflava ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Za izboljšanje sadjarstva in izvoza sadja

V Mariboru v Unionu se je v nedeljo dopoldne vršil velik shod izvoznikov in pridelovalcev sadja, ki ga je sklical zavod za pospeševanje zunanje trgovine. Udeležilo se ga je nad 500 odposlancev iz raznih krajev države. Navzočni so bili tudi mnogi zastopniki iz Avstrije, Nemčije, Grčije, Švice in Češkoslovaške. Za predsednika shoda je bil izvoljen Voja Petković, predsednik Izvozniškega društva v Beogradu, ki je v daljšem govoru oertal važnost sadjarstva za gospodarstvo in trgovino. Sadjarstvo se razvija v eno najmočnejših gospodarskih panog in vedno večja sadja zahteva čedalje večje pridelke. Tako porabijo v Angliji sadja na osebo 45 kilogramov na leto, a pri nas pride na osebo komaj 15 kilogramov. Zaradi tega smo primorani, da večji del našega sadja izvažamo v tujino. V naši državi je okrog 65 milijonov sadnih dreves, in sicer 40 milijonov češpelj, 7 milijonov jablan, 3,7 milijona hrušk, 2 milijona orehov in okrog 12 milijonov drugih sadnih dreves. Največ izvažamo sliv, in sicer 3000 vagonov svežih in 2000 vagonov suhih, 2000 do 3000 vagonov jabolk, 200 do 300 vagonov orehov, a izvoz drugega sadja je neznan. Nadalje je predsednik Petković naglašal potrebo načrtnega gospodarstva v sadjarstvu, strokovnih šol, tvornic za predelavo sadja, umnega sadjarstva in modernih vagonov.

Zborovalce je nato pozdravil načelnik kmetijskega oddelka g. inž. Zidanšek, ki je poudarjal prizadevanje banske uprave za izboljšanje sadjarstva in uspevanje sadne trgovine. Izrazil je željo banske uprave po sporazumnem sodelovanju med pridelovalci in trgovci, ker samo tako more uspevati naša trgovina s sadjem.

V imenu Maribora je pozdravil zborovalce župan g. dr. Lipold, ki je izrazil svoje zadovoljstvo, da so si prav obmejno mesto izbrali za kraj shoda.

Predsednik Zbornice za TOI g. Ivan Jelačin je v izčrpnem govoru izvajal, da dravska banovina sicer ni pretežno kmetijska pokrajina, vendar pa si prizadevajo sadjarji, da dvignejo sadjarstvo. Sadjarstvo je v dravski banovini visoko razvito, česar ne dokazuje samo količina, marveč tudi kakovost sadja, ki ga izvažamo. Gospod Jelačin je končal govor z željo, da bi prišlo do slege med pridelovalci in izvozniki. Izvozniki naj bodo poštene ter naj strogo pazijo na ugled, ki ga uživa jugoslovenski izvoz v tujini. Naposled je naglašal potrebo, da Narodna banka daje solidnim trgovcem sezonska posojila, ki bi znatno olajšala izvoz našega sadja.

Zatem so govorili predsednik Srbskega kmetijskega društva g. dr. Veljko Stojković, v imenu Udruženja trgovcev v Mariboru gosp. Miloš Oset, v imenu Kmetijske družbe narodni poslanec g. Lovro Petrovar, ki je primerno naglašal potrebo složnega delovanja pridelovalcev in izvoznikov, in šef gospodarskega odseka konzularnega oddelka v zunanjem ministertvu g. dr. Siba Miletić, ki je podal splošen pregled sadnega

stanja v Evropi, ki je ponekod dobro, ponekod slabše. Iz njegovega poročila je razvidno, da nam ostanejo izmed vseh držav, v katere izvažamo sadje, Češkoslovaška, Avstrija in Poljska. Zlasti Češkoslovaška bo prisiljena uvažati mnogo več sadja kakor lani. Govornik je prav tako naglasil potrebo složnega postopka pridelovalcev in izvoznikov, da se doseže smiselno zalaganje tujih tržišč.

Nato je ravnatelj banovinske sadjarske šole v Mariboru gosp. Priol poročal o pridelovanju in vnovčevanju sadja v dravski banovini glede na domači in tujinski trg. Glede na svoje poročilo je predlagal naslednje ukrepe:

1.) Razširi in poglobi naj se pouk o sadjarstvu in rabi sadja na kmetijskih, osnovnih in učiteljskih šolah;

2.) oblastva in kmetijska društva naj posvečajo pospeševanju sadjarstva pozornost, ki jo glede na narodnogospodarski pomen zasluži;

3.) v važnih sadjarskih središčih naj se nastavijo potovalni učitelji za sadjarstvo, ki naj bodo podrejeni banovinskim sadjarskim referentom na sedežih banovin;

4.) zaradi poenotenja sadnega pridelka v posameznih pridelovalnih okoliših je treba pospeševati znižanje števila sadnih sort. Pri napravi novih nasadov kakor tudi pri precepljanju sadnega drevja naj se upoštevajo le sedanje izbire določenih sort. Izuriti je treba v kratkih tečajih zadostno število dobrih cepljarjev, ki bodo pridelovalcem pri precepljanju in oskrbovanju precepljenega drevja na razpolago;

5.) posvečati je treba vso pažnjo gnojenju in pa zatiranju sadnih škodljivcev in boleznih;

6.) osnuje naj se državni osrednji zavod za preizkušanje sadja;

7.) v krajih z ugodnimi podnebnimi razmerami naj se pospešujeta poleg peškastega tudi koščičasto in lupinasto sadje, zlasti take sorte, ki so sposobne za prevoz;

8.) z banovinsko naredbo naj se določi vsako leto rok, pred katerim se izvestne sadne sorte v posameznih sadjarskih okoliših ne smejo obirati;

9.) prireajo naj se tečaji za pravilno obiranje, sortiranje in pakovanje sadja;

10.) snujejo naj se na združni in zasebni osnovni sadne zbiralnice in sladišča v glavnih sadnih središčih, pri čemer naj jih oblastva primerno podpirajo;

11.) uvede naj se reklama za večjo rabo domačega sadja in sadnih pridelkov doma in v tujini;

12.) omogoči naj se s primernimi podporami prirejanje stalnih sadnih sejmov za fina namizna jabolka in drugo sadje v Beogradu, Skoplju, Nišu, Zagrebu, Novem Sadu, Ljubljani in drugod;

13.) prireajo naj se sadni ogledi, sejmi in razstave v naši kraljevini, v tujini pa sodelujmo z našimi sadnimi predelki pri sličnih prireditvah;

14.) store naj se ukrepi, da bodo pridelovalcem in izvoznikom na razpolago zadostne količine pra-

vilno in dobro izdelanih prevoznih posod in materiala za zavijanje po primernih cenah;

15.) država naj zniža železniško tovornino za presno sadje ter naj poskrbi za zadostno število vagonov, primernih za sadni prevoz;

16.) oblastva naj poskrbe, da se bo izvajalo nadzorstvo sadnega izvoza enotno in točno po predpisih pravilnika, ker obstaja sicer nevarnost, da izgubi tujina zaupanje, kar bi rodilo nedogledne posledice;

17.) odpošljejo naj se veščaki v Italijo, da preučijo moderne hladilniške naprave v Veroni in Bologni, posebno glede vagonov za prevoz sadja. Poiščejo naj se pota in sredstva, da bi se mogli okoristiti z modernimi pridobitvami tudi v naši državi.

Sledilo je poročilo zastopnika kmetijskega ministertva profesorja g. Lukmana, ki je poročal o upih na letošnje sadno letino. Iz njegovega poročila je razvidno, da je dravska banovina peštevilo jablan in po pridelku jabolk na prvem mestu v kraljevini.

Za njim so govorili še drugi, ki so se v glavnem bavili s tem, kako bi se pospešil izvoz sadja.

Istčasno, ko so v Unionu zborovali sadni izvozniki in trgovci, so se zbrali v vinarski šoli ločeno sadni pridelovalci, da na samostojnem sestanku rešijo nekatera važna in pereča vprašanja ter zavzamejo stališče nasproti trgovcem in prekupčevalcem s sadjem. Tudi to zborovanje je bilo zelo dobro obiskano. Vodil ga je predsednik mariborskega Kmetijskega in sadjarskega društva g. dr. Kovačič. Predsednik Kmetijske družbe g. Detela je poročal o sobotnem posvetu, na katerem so razpravljali o resoluciji, ki se je prečitela na koncu zborovanja. Večina zborovalcev je izrekla mnenje, da so koristi trgovcev in pridelovalcev tako različne, da je za enkrat sodelovanje nemogoče, zlasti ker je med trgovci in prekupčevalci mnogo nesolidnih ljudi, ki spravljajo v slabo luč vse druge trgovce in prekupčevalce.

Razvila se je živahna razprava, pri kateri so se čuli ostri očitki nasproti tistim, ki pogosto nimajo ničesar skupnega s pojmom trgovine. Sicer pa je pravih trgovcev s sadjem malo. Večino predstavljajo prekupčevalci, ki so se vrinili med odjemalce in ponudnike in zaslužijo brez večjega truda težke tisočake. Iz vrst trgovcev bi bilo treba predvsem izločiti take pijavke. Ves potek je izzvenel v eno samo željo, da bi se tudi sadjarji čimprej združno organizirali in da bi prevzela ves izvoz Kmetijska družba. Bil je izvoljen odbor, ki bo odslej stalno razpravljajal na svojih sejah o perečih vprašanjih sadne trgovine. V Mariboru se bo osnovalo stalno tajništvo, kjer bodo pridelovalci lahko dobili vsak čas potrebna obvestila. V odbor so bil izvoljeni po en zastopnik vsake podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva s področja bivše Štajerske. Podružnice, ki niso bile po svojih odposlancih zastopane na zborovanju, bodo pozneje imenovalle svoje zastopnike.

Nato je predsednik g. dr. Kovačič prečital resolucijo, ki je bila po nekaterih popravkih sprejeta z velikim navdušenjem. Najvažnejša je v njej vsekakor zahteva, naj se ves izvoz v dravski banovini poveri izključno Kmetijski družbi in se izloči tako vsako prekupčevanje. Kolikor pa

v tem pogledu pridelovalci ne bi uspeli in bi bili še vedno navezani na trgovce, zahtevajo glede na dosedanje izkušnje, naj se blago ne odpravi prej s postaje, dokler ni plačano. Določijo naj se tudi točni roki za obiranje posameznih vrst sadja po okoliših.

Po razpravi o bližnji kmetijski razstavi, ki bo oktobra v Mariboru, je dr. Kovačič, ki so mu zborovalci izrazili popolno zaupanje, zaključil zbor. Zborovalci so odšli nato na shod v Union, kjer so obrazložili svoje zahteve in želje.

področju imamo tekmece in naše blago mora tekrovati v ceni in kakovosti z blagom iz drugih držav. Če bomo imeli le dobro blago, ga bomo prodali več in v naše gospodarsko šibke kraje bo prišlo več denarja.

Nabiranje zdravnih zelišč pa bi razen kmečkega prebivalstva opravljali lahko tudi naši mali ljudje po mestih in trgih, zlasti kjer je brezposelnost velika. Oblastva, kmetijski veščaki, šole in drugi činitelji naj vzamejo to zadevo resno v roke in pouče ljudi o vsem, kar je v to svrhu potrebno.

Pozdraviti moramo najtopleje akcijo Kmetijske družbe v Ljubljani, ki je pred kratkim odprla poseben blagovni oddelček za nakup zdravnih zelišč v Sloveniji. Če se ne motim, je naročila nakupovanje tudi svojim podružnicam. Smoter družbe je, olajšati težavno stanje našega kmečkega in sploh podeželskega prebivalstva. Vsak začetek je sicer težaven, a prepričani smemo biti, da bo Kmetijska družba kot zadruga gotovo najbolje plačevala blago.

Kakor sem že poudaril, narašča v tujini zanimanje za zdravilne rastline jugoslovenskega izvora. Zlasti se išče blago iz naše Slovenije. Sicer rasejo najbolj znane zdravilne rastline divje po naših krajih, vendar pa ne v taki množini, da bi mogli povsem zadostiti zahtevam tujine. Treba bo torej tudi pri nas misliti na gojenje nekaterih zdravnih rastlin, kakor se to že vrši z uspehom v nekaterih krajih naše države na jugu, še bolj pa v tujini. Tako gojenje bi bilo pri nas tembolj priporočati, ker bi se lahko izrabilo v to dostikrat tudi manj vredno zemljišče.

Rudolf Starovašnik, Vitanje.

Zdravilna zelišča bi nam lahko prinašala lep denar

Ker v zadnjem času v tujini precej povprašujejo po naših zdravnih zeliščih, ne bo škodovalo, če se s tem člankom zbudijo malo več zanimanja za to panogo našega narodnega gospodarstva.

Naši predniki so že pred sto in sto leti poznali številna zdravilna zelišča za zdravljenje raznih bolezni. V teku časa pa je zdravniška veda dolgo vrsto teh zelišč izločila kot neporabna za zdravljenje, tako da so ostala le ona zelišča, ki jim je zdravljivost neovrgljivo dokazana. Del teh zelišč pride v naravni obliki v lekarnah in drogerijah v promet, a največ jih pride v kemično industrijo, kjer jim odvzamejo zdravilno snov. Te izvlečke, lekočine in praške, prodajajo potem lekarne in drogerije.

V naši državi rase nešteto zdravnih rastlin. Zlasti mnogo jih ima tudi Slovenija. Naši ljudje jih po večini dobro poznajo ter jih uspešno porabljajo pri raznih boleznih.

Naj pri tej priliki poudarim, da je pravilno posušene rastline obdrže svojo zdravilno učinkovitost vsaj leto dni. Sušenje zdravnih zelišč se mora torej pravilno vršiti le v senci in na prepihu. Tako posušeno blago ohrani tudi svojo prvotno barvo. Če pa sušiš blago z umetno toploto, moraš pri tem strogo paziti, da toplota ne presega 30 stopinj Celzija, ker bi bilo sicer blago brez vrednosti, in trud, ki bi ga imel z nabiranjem, bi bil zaman. Zelo važno je torej, da zdravilne rastline pravilno sušiš, pa naj jih potem porabiš doma ali pa prodajš.

Glede nabiranja se drži naslednjega: 1.) Nabiraj le one rastline, ki jih poznaš. 2.) Nabiraj le krepke, zdrave rastline in le take, ki rasejo v večjih množinah. 3.) Pazi, da pri nabiranju ne mešaš blaga. Strupene rastline loči strogo že pri nabiranju od nestrupenih. 4.) Nabiraj le ob suhem vremenu. 5.) Pazi, da z nabiranjem rastlin

ne napraviš škode lastniku zemlje, kjer nabiraš zelišča.

Ko si blago pravilno posušil, ga moraš shraniti na suhem prostoru. Vлага namreč suhemu blagu močno škoduje in ga tudi lahko pokvari. Če si ga nabiral za prodajo, odaj blago čimprej zbirališču za zdravilne rastline, odnosno dotičnemu trgovcu, ki nakupuje ta zelišča. Od takega trgovca tudi izveš navodila, kako je treba nabirati zelišča in kako z njimi ravnati.

Kakori pri vsaki reči, je važna snaga tudi pri zdravnih zeliščih. Torej snaga nad vse! Kar je določeno za jed, posebno pa za zdravila, se mora sušiti in hraniti v takem prostoru, do katerega nima golazen dostopa. Zdravilne rastline morajo biti brez peska, trave in druge nesnage. Paziti moramo na svoje dobro ime, če hočemo, da dobijo naša zdravilna zelišča v tujini odlične sloves. Zbuditi moramo pri kupcu iz tujine prepričanje, da je naše blago zares prvovrstno in ne predrago. Ne smemo namreč misliti, da zdravilna zelišča raste samo pri nas. Tudi na tem

Žitna smet naša sramota in škoda

Vedno je lep pogled na zoreče žito, če se pelješ z vlakom med našimi polji. Kdor je letos stopil malo po mejah ob žitnih njivah, je pa videl, kako varljiva je ta slika oddaleč. Med lepimi ječmenovimi klasi je bilo namreč polno črnih snetljivih bilk. Ena desetina in še več klasja je bilo uničenega v škodo kmetu in v sramoto dobremu imenu našega naprednega kmetijstva. Tudi na turščici rasejo marsikje debele bule, polne črnega prahu, in je mnog storž podoben na jesen razmršeni vrani.

Tem boleznim naših žit pravimo na kratko smet. Malokateri gospodar pa ve, da se pod tem imenom skrivajo različne bolezni, ki jih ne moremo na isti način zatirati.

Dvoje glavnih vrst sneti poznamo, namreč smrdljivo in pa prašno smet. Obe vrsti bolezni spadata med glive zajedavke. Smrdljiva smet napada predvsem pšenico. Če prerežemo tako zrno, vidimo, da je v njem namestu bele moke črna prah. Prašna smet je pri nas najbolj znana pri ječmenu, prosu in turščici, medtem ko naših pše-

RICHARD VOSS

DVA ČLOVEKA

37

In „svoje temne ure je imela spet“ Judita, kadar je zvečer padel na lesketajočo se belino blede mrak, pogasil ves lesket, zavil nebo in zemljo v megleno noč in napolnil človeško dušo s hrepenjem. In zlasti ker je bila duša ženska, samotna v svojem najglobljem dnu. Tem samotnejša, čim ponosnejša je in čim močnejša je bila videti. Zakaj ure v takih dušah so še temnejše, hrepenenje še močnejše.

Po čem je hrepenela Juditina duša?

Judita ni vedela pravega imena za to hrepenenje in ga tudi iskala ni. Ni vedela, da je to, kar ji je prineslo temne ure v globoko osamljenost, njeno vroče hrepenenje. Vsakogar, ki bi ji bil to rekel in razložil, bi bila jezno zavrnila. Samo sebe bi bila prezirala, če bi se zavedala vzroka svoje izpremembe.

Ni bila več mlada. In prav zato, ker ni bila več mlada —

Na usta je poljubila mladeniča, ki je bil nekemu drugemu podoben... In kakor bi bil ta poljub zbudil v njej tisto mistično hrepenenje, kakor bi se bila njena nerazumljiva izprememba začela s tem poljubom. In takrat so se začele njene temne ure.

On, ki ga je poljubila na usta, je ljubil njo, ki ni bila več mlada, ljubil jo je z vse uničujočo strastjo.

Ali je bilo to mogoče?... Ni se upala sami sebi priznati. Ko je naposled zbrala toliko poguma, da si je priznala, jo je bilo sram. V dlaneh je skrila svoj obraz, kakor bi ga bila morala sama pred seboj skrivati.

Ljubljena je bila!

Šla je ven v zimsko noč. Hotela je skloniti svoj obraz k temni zemlji in gledala je kvišku v zvezdno nebo. Sami sebi je hotela lagati in morala je zadušiti svoj krik, ki je morala z njim priznati, da čuti Boga.

Ljubljena je bila!

Toda kaj je pomenila ljubezen dobrega mladeniča v primeri s tem, kakor jo je nekoč ljubil nekdo drugi? In vendar jo je zapustil, jo je izdal. Mrtev je bil zanjo. Mrtev je moral zanjo ostati... Kakor bi mogli mrtvi vstati samo na sodni dan! V temnih urah, ki so prihajale čedalje bolj pogosto, so jo zgrabili bojazen, strah, groza. Da ta mrtvec ne bo zanjo vstal šele pri poslednji sodbi.

Ali naj bo ona sodnica? Ona, ki se je sama čutila krivo! Zakaj za Judito Platterjevo je prišla tudi ura, ko je spoznala:

„Ko si poljubila poslavljajočega se na ustnice, nisi v njem poljubila Barbara Bossija, ampak Roka Eanskega.“

Po tem novem spoznanju, ki je dalo spoznati Juditi tudi njeno slabost, njeno ženskost, je začutila izpremembo, ki se je v njej dogajala, tudi v svojem občutju do patra Pavla.

Zaradi nje je prišel iz Rima — to je zdaj dobro vedela! — v samostan Novo Stifto. Zaradi nje se je dal pregnati v dolomitsko divjino k bratovščini spokorjencev. Zaradi nje je ostal, zaradi nje bo ostal, dokler —

Do kdaj?

Zmeraj in zmeraj to vprašanje! To vprašanje v naraščajoči vznemirjenosti, v naraščajočem strahu pred odgovorom.

Ostal bo, dokler se ne bo utrudil od dolge, naporne poti od zavetišča grešnikov, ki je po njegovi zaslugi postalo svetišče, do njenih višav, ob najbolj divjem vremenu, ob viharju in zametih, v meglenih nočeh in takrat, ko se trgajo plazovi. Ostal bo, dokler ne bo spoznal, da je ne bo mogel prisiliti ne k svojemu Bogu, ne k sebi v imenu svojega Boga. Ostal bo, dokler se premagan ne bo moral umakniti.

Ali pa dokler se o n a premagana ne bo morala umakniti... Boj med njima ni bil morda boj med duhovnikom in kristijanko, ampak boj med moškim in žensko. Veliki boj obeh spolov je bil, krvav boj med dvema človekoma.

Ona se je pokazala, da je močna, ona, ženska! Kako pa bo, če —

In o besedi „če“ in o tem, kaj se bo zgodilo za njo, je začela premišljati Judita Platterjeva v vseh teh temnih urah, ki so postajale bolj in bolj

ničnih sort doslej ni napadala. Pred leti se je pokazala v naši banovini na neki sorti, ki so jo hoteli uvesti s selekcijske postaje v Belju. Državna oblastva pa so zaradi velike nevarnosti, da se ta bolezen zanese tudi na naše domače sorte, takoj po žetvi pobrala ves pridelek. Pri prašni sneti se izpremeni zrnje v prašnate odprte mešičke, ki že pri cvetu žita razpršijo po vsej njivi bolezenske troske.

Da spoznamo, kako se lahko zatirajo te bolezni, moramo pogledati, kako se okuži seme. Trosi (seme) smrdljive sneti se držijo na površju zrna, kamor pridejo pri mlačvi, ko se sesujejo črna zrna, polna trosov. Ko pride zrno s trosi vred v zemljo, skali obenem z zrnem tudi to glivično seme, se zaje v žitno kal in rase z njo v bilko in klas, kjer napravi svoje seme.

Pri prašni sneti je pa reč okuženja drugačna. Tukaj se okuži zrnje za drugo leto že na njivi, in sicer tako, da pade prah od prašnega bolnega klasa na zdravo klasje in se zarase v samo seme. Tam počaka pomladi, da skali in zrasede po bilki v klas, kjer napravi svoje seme.

Iz tega vidimo, da je razlika okuženja in rasti med obema vrstama kljub veliki zunanji podobnosti prav velika in nam pojasnjuje mnoge neusphe, ki so jih doživeli celo strokovnjaki pri borbi proti snetljivosti, dokler nam ni rastlinska znanost pojasnila življenja teh zajedalnih rastlinic.

Za trdo ali smrdljivo snet, katere trosi se drže semenskega žita le na površju, imamo poleg starih načinov obrambe — pranja in posipanja z živim apnom — še modro galico, formalinovo raztopino in več novih praškov, ki jih primešamo semenu in dobro premešamo to zmes v gosti vreči ali v posebnih oprashačnih bobnih. Med temi praški se je najbolj obnesel tilantin, ki se dobiva po drogerijah in pri Kmetijski družbi. Glavno obrambno sredstvo proti tej vrsti sneti je pa, da ne mlatimo svojega nekuženega žita na istih mlatilnicah in na istih podih, kjer se mlati okuženo žito. Veliki posestniki si navadno vsako leto sproti okužujejo svoje seme, ker mlatijo manjšim zanemarjenim posestnikom njihovo okuženo žito.

Druga pa je z zatiranjem prašne sneti, katere kal je varno skrita sredi zrna in ji ne moremo do živnega s kemičnimi sredstvi, katera bi uničila poleg škodljivega troska tudi zdravo kal žita. Dolgo so premišljali strokovnjaki, kako bi se dala zatirati ta nevarna bolezen. V zadnjih letih

njeni dnevi, njene noči brez spanja, ko je morala postajati brez dela in brez obstanka, ko je bila vsa bleda in bedna, da je hodila okoli z ohromelimi udi in ohromelim duhom. In njena zvesta služinčad je stikala glave in šepetala: «Bolna je!»

Bolna? Judita Platterjeva? Kraljevska žena bolna? Ta zdrava in močna ženska bolna? In sicer ne na telesu, ampak na duši. In to naj bo mogoče!

«Ko bo spet pomlad, pojdem na božjo pot h Krvavečemu srcu Marijinemu v Dolomitih pod Schlernom, ki se po njem imenuje naša kapelica. Daroval bom dobri nebeški kraljici srebrno srce in dve voščenci. Potem bo ozdravila našo ljubo gospo.»

Martin je bil tisti, ki je hotel prorokati za Judito Platterjevo.

«Kadar bo spet pomlad...»

Toda preden je bila spet pomlad, je prišla za domačijo pod Kraljevskimi stenami noč, ki je prinesla njeni gospodarici poslednje. Bila je obenem poslednja noč življenja Judite Platterjeve.

Pol noči sta se med seboj pogovarjala — med seboj borila. Vse v hiši je spalo. Iz poselske sobe se je časih k njima začulo zamolklo renčanje psov, ki sta bila zaprta zaradi duhovnega gosta, in slišalo se je čebljanje Juditinih ptic v sanjah. Morda so sanjale o pomladi, ki je že naznanjala svoj bližnji prihod z južnim viharjem, grmenjem plavov in svojim prvim bledovišnjevim pljučnikom.

Kako lep je vselej svet, kadar pride pomlad...

so šele dognali, da trosi (seme) prašne sneti niso kar nič občutljive za mraz, pač pa jim hudo škodi vročina. Preprosti kmetje so to že davno vedeli in so semensko blago ječmena in prosa spuščali skozi ogenj ali ga smodili, kakor sami pravijo. To učinkuje še danes z dobrim uspehom. Po dolgih poizkusih so tudi strokovnjaki dognali, da je mogoče prašno snet zatirati z vročino. To napravimo tako, da pustimo semensko blago v vrečah deset minut v vodi, ki ima stalno vročino 53 stopinj Celzija. Mnogo koristi tudi pobiranje in sežiganje snetljivih bilk, dokler se še ne prašijo, ker tako najuspešneje zatiramo okuženje zdravega semena.

Kdo bo pobiral še snetljivo klasje, ko imamo že tako dovolj dela, porečete. Če plevete plevel med žitom, boste še to lahko opravili, saj to pobiranje lahko izvršijo otroci, da se preveč ne zgazijo žita. Ob mejah in za razori pa tudi odrasli lahko pobirajo bolno klasje, ki se pčkaže vedno pred cvetom.

Drugod po kmetijskih deželah se je že mnogo storilo za zatiranje žitnih sneti. Tudi naša banovina se bo morala resno prijeti obrambnega dela, ker nam sneti uničijo po nepotrebnem samo v

naši banovini na stotine vagonov žita, ki ga moramo potem uvažati oddrugod in gre še zadnji denar iz dežele. Smotno zatiranje žitnih sneti ima pred vsemi drugimi sredstvi za povzdigo pridelka (umetna gnojila, sejanje s strojem, izbira semena i. t. d.) eno prednost, ki je danes zelo važna: povečanje žitnega pridelka. Zatiranje sneti skoro nič ne stane in je ves tako pomnoženi pridelek čisti dobiček. Za letošnjo jesensko setev bosta morali Kmetijska družba in banska uprava storiti vse, da pripravita naše kmete do tega, da bodo po njihovih navodilih začeli dosleden boj proti žitni snetljivosti. Občinskim kmetijskim odborom naj se dovolijo sredstva, da bodo mogli odlikovati z nagradami tiste kmete, ki ne bodo imeli na svojih žitnih poljih snetljivih pridelkov. Nagrada, čeprav majhna, zaleže več ko vse dobre besede. V nekaj letih bomo lahko do kraja pregurali snet iz naših polj in bomo lahko pokazali na naših poljih, da smo Slovenci res napredni gospodarji.

Ali si že obnovil članarino Vodnikove družbe?

prihaja, kakor bi se iz nje iztrgala, kakor bi jo gnala božja sila, kakor bi jo gnal vihar, ki razdira grobove.

Njeno telo je še od smrti otrplo. Obe roki je iztegnila predse in glavo je vrgla nazaj, da strmi njen zagrneni obraz kvišku. Nobena roka se ne gane, da bi jo rešila, da bi ji odvila grobno obleko, da bi ji raztrgala obvezo z oči, ko hoče pogledati božjega sodnika in maščevalca strašne mogočnosti.

Ko je vstala od mrtvih, se ta žena ne meni za to, kar se dogaja z nebom in zemljo, kaj se godi s pogubljenimi in blaženimi.

Zanjo ni Odrešenika. Ni potrebna Odrešenika in Zveličarja! Tudi ne posredovalca med seboj in sodnikom. Ne prosi matere Sinu človekovega, ki ima zaradi svojega sina krvaveče srce in se zdaj drhte privija h kolenu njega, ki je Bog, Bog jeze, kazni, maščevanja. Njegova dvignjena roka ne blagoslavlja in ne kaže k nebesom, ampak preklinja, uničuje, meče nazaj v grobove.

Toda — ona se zanj ne meni! V groze polni osamljenosti hiti skozi neizmernost. Blodi in blodi, išče in išče. In ni moja mati, kakor sem mislil, ko sem bil še deček.

Ti si Judita! Judita!

Ne meniš se, ali boš v večnosti pogubljena. Tvoja vstala duša išče le enega in edinega, ki je bila zanj ustvarjena. V večnosti moraš bloditi in iskati. Zakaj v večnosti ne najdeš njega, ki se je obrnil stran od tebe, ki te je zapustil, izdal in ki mu zdaj sodnik in maščevalec razglašča sodbo:

Lepa je bila tudi ta noč, polna molka in miru. Mesec je jasno svetil skozi okno na senci obeh, ki drug drugega nista mogla pustiti. Govorila sta tiho, skoraj šepetaje, kakor bi se bala, da ne bi s preglasnim govorjenjem motila tišine — kakor bi se bala, da ne bi v svojih dušah zbudila nečesa, kar mora globoko spati. Preglasne besede bi utegnile zbuditi začarani spanec, ki sta se vanj pogreznila njuna ljubezen in njuno sovraštvo, vse, kar je bilo človeškega. Zaradi blaženosti svojih duš sta morala zakopati v grob vse, kar je bilo najbolj človeško v njunih hrepenečih dušah, nametati v grob prsti, napraviti gomilo in zavaliti nanjo kamen pozabljenja.

In tako sta se zakopavala, ko je vendar vse v obeh klicalo po vstajenju, po solncu, po pomladi, po življenju...

Tedaj je začel duhovnik pripovedovati ženi: o Rimu, o sikstinski kapeli. Narisal je Juditi steno z Michelangelovim Vstajenjem mrtvih in Poslednjo sodbo, narisal ji je orjaško sliko z isto mogočno zgovornostjo, ki je z njo Buonarotti v obrisih in barvah pesnil po belem zidu svetišča, on, Dante svoje umetnosti.

Pater Pavel je risal:

«Iz naročja zemlje, ki se je ob zvoku pozavn iz neba prihajajočih kerubinov razpočilo, se je izvilo žensko telo. Bilo je le eno izmed trum vstajajočih. Njegovi udje so bili zaviti v mrtvaške prte in sivo platno je pokrivalo obraz in glavo.

Njenega obraza ne morem videti. Toda vem: ni obraz moje matere. Šele zdaj vem! Iz razpoke

Politični pregled

Te dni je naš ministrski svet razpravljaj o vrsti novih uredb,

ki jih je predložil minister za trgovino in industrijo Juraj Demetrovič, katerih smoter je ureditev važnih gospodarskih vprašanj v svrhu ozdravljenja gospodarstva. Kakor znano veljajo uredbe, ki jih je izdala vlada novembra lani na osnovi pooblastil finančnega zakona, samo za leto dni. Zato jih je treba pravočasno podaljšati, delno pa tudi izpremeniti in prilagoditi sedanjim gospodarskim razmeram.

Med drugimi je minister za trgovino in industrijo predložil ministrskemu svetu

uredbo o kartelih, uredbo o zaščiti malih obrtnikov, trgovcev in drugih malih dolžnikov, uredbo o zaščiti izvoza žita, uredbo o zaščiti izvoza lesa, ki je postala nujna potreba zlasti zaradi postopanja Italije, izpremembe k uredbi o zaščiti kmetov, dopolnilo k uredbi o obrestni meri zaradi nadaljnega znižanja, izpremembo uredbe o zaščiti denarnih zavodov in izpremembe k uredbi o znižanju režijskih stroškov denarnih zavodov in drugih gospodarskih podjetij

in še nekatere druge uredbe, ki naj izpopolnijo dosedanje ukrepe za ozdravljenje gospodarskih razmer. Ena najvažnejših med temi uredbami je uredba o zaščiti malih obrtnikov, trgovcev in drugih malih dolžnikov iz vrst svobodnih poklicev. Po tej uredbi bodo zaščiteni oni obrtniki, gostilničarji, trgovci in drugi, katerih imovina presega njihove dolgove, ki so torej dejansko aktivni, ki pa bi trpeli veliko škodo, če bi se njihovi dolgovi izterjali. Načrt uredbe določa, da lahko trgovci in obrtniki, ki so sicer aktivni, a zaradi sedanjih gospodarskih razmer ne morejo zadostiti svojim obveznostim, poravnajo svoje dolgove v obrokih sorazmerno z višino dolgov v daljši dobi, morajo pa dati svojim upnikom primerno jamstvo za poravnavo svojih obveznosti.

Velike važnosti za celotno naše narodno gospodarstvo bo zlasti uredba o kartelih.

Kartelirana podjetja se bodo po tej uredbi sicer lahko sporazumevala glede pospeševanja svoje proizvodnje in glede razdelitve trga, toda vsak tak sporazum se bo moral obvezno registrirati pri ministrstvu za trgovino in industrijo. Obvezno registracijo bodo morali nemudno izvršiti vsi že

obstoječi karteli, a tudi v bodoče se bo moral vsak kartel takoj ob ustanovitvi registrirati. Po uredbi o kartelih pa bo najstrože zabranjeno vsako karteliranje cen in bo zavoljo nadzorstva osnovano pri ministrstvu za trgovino in industrijo posebno kartelno sodišče, ki bo strogo kaznovalo vsako umetno dviganje cen na škodo širokih slojev prebivalstva.

Uredba o zaščiti kmetov se bo dopolnila v nekaterih točkah in prilagodila sedanjemu gospodarskemu stanju, da se preprečijo vse zlorabe tako na škodo dolžnikov kakor na škodo upnikov. Pripravljajo pa se tudi še drugi ukrepi, da se našemu gospodarstvu pomaga na noge.

Nedavno so se vršila

v Rimu pogajanja glede ureditve izvoza našega lesa v Italijo

v zvezi s povišanjem carin na les in lesne izdelke, ki jih je uvedla v zadnjem času Italija. Povišanje carine znaša 6 do 12 lir za 100 kg (doslej 1.10 lire), s čimer je izvoz naše jelovine in bukovine v Italijo onemogočen. Medtem pa je Italija na osnovi nedavno sklenjenega rimskega sporazuma dovolila Avstriji velike ugodnosti za uvoz lesa. Na pogajanjih v Rimu so naši zastopniki hoteli doseči enake ugodnosti. Ker ni prišlo pri pogajanjih v Rimu do sporazuma, so bila pogajanja prekinjena.

Nova vladavina v Bolgariji hoče z vso odločnostjo napraviti red v državi in je tudi

razpustila organizacijo makedonstvujuščih.

Uradno poročilo poziva vse Macedonce, da ostanejo dobri bolgarski državljani in da opustijo vsako nadaljnje revolucionarno delovanje.

Avstrijska vlada tudi z najstrožjimi ukrepi

ne more zatreti atentatov.

Narodni socialisti celo grozijo, da bo od 18. t. m. dalje vsake četrt ure izvršen nov atentat v znak protesta, ker je vlada določila smrtno kazen tudi za tiste, pri katerih bodo našli razstrelivo. Zadnje dni je bila v Avstriji izvršena vrsta atentatov na javna poslopja.

Akcija francoskega zunan. ministra Barthouja za sklenitev vzhodnega varnostnega dogovora,

ki bi jamčil mir med vzhodnimi državami, bo kakor vse kaže, rodila uspeh. Italija je na ta dogovor že pristala. Oklevata še Poljska in Nemčija. Rusija pozdravlja predlagani dogovor brez pridržka. Okolnosti kažejo, da bosta naposled pristali na dogovor tudi Nemčija in Poljska.

GOSPODARSTVO

HMELJU SE OBETAJO ZADOVOVLJIVE CENE.

Hmeljarsko društvo za Slovenijo v Zalcu je sklicalo za nedeljo 15. t. m. dopoldne hmeljarski tabor, ki je bil izredno lepo obiskan.

Zbor je vodil društveni podpredsednik, žalski občinski predsednik g. Lorber. Društveni poslovodja g. Anton Petriček je najprej izčrpno poročal o stanju hmeljskih nasadov po svetu in pri nas. Položaj je letos slab, najslabši pa je v Češkoslovaški. Letos so zaradi izrednih vremenskih razmer tudi hmeljske rastline zdvijale. Nekateri hmeljarji so že pričeli obirati, ker so na drogih kar po štiri vrste hmelja; dozorel, napol dozorel hmelj, nad njim cvetje, na vrhu pa cvetni nastavki.

Letos se bo z lahkoto prodal ves hmelj, ker bo količina mnogo manjša od lanske. Obiranje hmelja bo trajalo, ker obraščanje ni enakomerno in zaradi tega ne bodo smeli podirati drogov, letos dalje kakor v prejšnjih letih. Društvo je predlagalo, naj ostane mezda za obiralce tam, kjer se bo dalo hitro obirati, ista kakor lani, to je s hrano 1.50 Din, brez hrane pa 2 Din od škafa. Kjer pa hmelja ne bo mogoče hitro obrati, naj hmeljarji skrbijo, da bodo prišli obiralci kljub oviram pri obiranju na svoj račun in da bodo dobili primerno dnino. Mezde naj se tu določijo po kakovosti nasadov.

Minister gosp. dr. Novak in narodni poslanec g. Ivan Prekoršek sta storila vse, da bi tudi letos izposlovala polovično voznino za hmeljske obiralce. Prometno ministrstvo pa je to odklonilo, češ, da tudi obiralci opija in tobaka niso deležni voznih olajšav na železnici. Hmeljarsko društvo bo v tem pogledu ukrenilo še vse potrebno. Če pa ne bo uspelo, bo priporočalo hmeljarjem, naj plačajo obiralcem, ki bodo nabrali primerno količino hmelja, voznjo za povratek domov. Izražena je bila zahteva, naj se uzakoni odločba, da imajo vsi sezonski poljski delavci ugodnost polovične voznine po železnici.

Daljša razprava se je razvila tudi o pravilnem obiranju, sušenju, basanju in prodaji hmelja. Občinski uradi naj prepovedo paberkanje hmelja in naj na to opozorijo tudi orožniške postaje.

Gosp. Petriček je omenil, da je Privilegirana agrarna banka odobrila Hmeljarni in Savinjski

„Preklet si! Preklet in izgubljen za vse večne čase zaradi svojega izdajalstva!“

Za vse večne čase ločen od tebe. Judita! Judita! Judita!»

Ostala je močna. Toda ko jo je z opotekajočimi se koraki zapustil, je spoznala svojo slabost.

Njene moči ni bilo več. Zato je tudi njenega odpora konec. In če je tega konec, je vsega konec.

Tudi njenega življenja...

Neizmeren mir jo je obšel, skoraj sveta svečanost. Obenem z njo svetla jasnost. Tudi ko se je odločila za svoje poslednje, se njena notranjost ni zganila v najrahljšem drgetu.

Odločila se je, kakor bi šlo za nekaj, kar je pač treba storiti.

In tako lahko je bilo odločati o lastnem življenju. Tako — prirodno je bilo. In kakor bi šlo za prirodno, samo ob sebi razumljivo stvar, je hotela svojo odločitev uresničiti.

Se to noč!

Ničesar ni napisala. Ničesar ni za seboj pustila. Le spomin, da je nekoč živela.

Nobene laži ne sme biti ob njeni smrti. Vsi bodo vedeli, da je bila pot, ki je sklenila po njej iti, njena smrtna pot. Vsi bodo spoznali, da je šla sama od sebe po njej.

Tako je ostala sama sebi zvesta do poslednjega trenutka.

Judita je poklicala svoja psa. Z rahlo roko je pogladila svoja najzvestejša prijatelja po kocasti

glavi in jima ukazala, naj ostaneta doma. Potem je zapustila sobo in hišo.

Čez prag svojega doma je šla tako, kakor bi se mislila še tisto uro vrniti.

Svet se je lesketal kakor v zamaknjenosti. Toda ni se ozirala. Na svoji poslednji poti se ni obotavljala in ni hitela.

Ko je prišla do Kraljevskih sten, je obstala in glasno rekla:

«Ljubim ga. Slednjo uro sem ga ljubila. Slednjo uro je bilo moje sovraštvo ljubezen. In tako ga bom ljubila vse večne čase.»

In šla je navkreber.

Zjutraj na vse zgodaj jo je dobil Martin na prvih bledovišnjevih cvetovih pomladi. Zivela je še in njen prodorni pogled je ukazovalno govoril njeno poslednjo zemeljsko prošnjo.

Le Martin jo je razumel.

K umirajoči je poklical duhovnika.

Sedmo poglavje

Ubog grešnik piše v svojem samostanu na Aventinu v Rimu v svojo knjižico.

V svetišču svetega Avgušтина na Aventinu v Rimu.

Zdaj bom vendar še enkrat odprl knjigo svoje matere in bom nekaj vanjo zapisal. Taka je bila moje matere želja za njenega ljubega sina Roka...

Knjiga ima dosti praznih strani; dosti let je ostala zaprta. Poslednjič sem jo odprl na dan

pogreba Judite Platterjeve, ki so jo imenovali ljudje „kraljevsko ženo“.

Toda tisti dan nisem v knjigo ničesar zapisal.

Naj se zgodi to zdaj — poslednjič v življenju. Zakaj kmalu pride poslednje.

To bo potem konec zgrešenega človeškega življenja. Kaj pomeni to? Ljudje se rode. Trpe in se vesele, dosti trpe in se malo vesele, verniki so ali pa neverniki, lačni ali pa siti, pridni ali pa leni, gospodje ali pa služabniki. Ljubijo in so ljubljeni ali pa ostanejo vse življenje brez ljubeče roke in sami ne morejo ljubiti. Izdajajo druge in drugi izdajajo nje. Spoznajo varljivost in laž življenja, ali pa ostanejo udarjeni s srečno slepoto. Če pride potem njihova zadnja ura, ležejo, da umro, med bolečinami se bore s smrtjo, in med milijoni in milijoni jih je le malo, ki bi lahko rekli:

«In glejte — moje življenje je bilo blagoslovljeno!»

To pa ne more biti drugače.

Pomislil bom danes nazaj...

Judito Platterjevo je bilo treba pokopati. Hlapec Martin mi je zagrozil: «Zena je umrla kot verna kristjanka. Vi to veste, saj ste ji sami podelili poslednji zakrament. Če ne boste dovolili krščanskega pogreba, gorje vam.»

Zakaj ne bi dovolil Juditi Platterjevi krščanskega pogreba?

(Dalje prihodnjič.)

posojilnici v Zalcu sezonsko posojilo v znesku 300.000 Din, ki se bo porabilo za kratkoročna posojila hmeljarjem, da bodo mogli poravnati stroške obiranja. Ob tej priliki je izrekel prisrčno zahvalo narodnemu poslancu g. Prekoršku, ki je letos spet izposloval to posojilo.

Cene hmelju se bodo letos uravnale šele, ko bo obiranje v vseh državah končano. Zato naj hmeljarji ne hitijo prodajati, ker se bo hmelj letos prodal lahko in po dobri ceni. Hmeljarsko društvo bo pošiljalo v sezoni podružnicam točna in redna tržna poročila.

Ob zaključku je podpredsednik gosp. Lorber omenil, da so prispelle pritožbe, da je bil doslej obrani hmelj površno obran. Hmeljarji naj gledajo na to, da bodo spravili v svet skrbno obrano in pravilno posušeno blago.

Tedenski tržni pregled

ŽIVINA. Na mariborskem živinskem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje cene: debelim volom 3.50 do 3.75 Din, poldebilim volom 2 do 2.75, plemenskim volom 2 do 3.50, bikom za klanje 3 do 3.50, klavnim kravam, debelim 2.50 do 3.50, plemenskim kravam 2 do 2.50, kravam za klobase 1.50 do 2, brejim kravam 2.50 do 3, teletom 4 do 4.50 Din. Cene mesu so bile: volovskemu I. vrste 8 do 10 Din, II. vrste 6 do 8, mesu bikov, krav in telic 4 do 6, telečjemu prve vrste 10 do 12, II. vrste 6 do 8, svežemu svinjskemu 10 do 14 Din za kilogram.

VINO. Položaj prejšnjega tedna neizpremenjen. Kupujejo se pretežno majhne količine cenjenih vin. Cene cvičku se gibljejo med 4.50 in 5.50 Din, a ne naraščajo, čeprav so se zaloge že zelo skrčile. Prav dobra črnina se plačuje nekoliko draže. Obilna letina se ne obeta v dravski banovini nikjer. Nasprotno so se nade na letino še poslabšale zaradi toče, ki je v nekaterih srezih močno oklestila vinograde. Dobro letino pričakujemo le v Banatu. Tu je pa lanskega in starejšega vina še precej, ker ni prave kupčije, zaradi česar cene tu nazadujejo. Navadna vina z 9 % se trgujejo po 2.25 Din, z 10 do 11 % po 2.40 do 3 in boljše starejša vina z 12 do 13 % po 3 do 4 Din liter. Istotako popuščajo tudi cene dalmatinskim vinom. Nekaj trdnjše so vinske cene v savski banovini. Navadna bela vina z 8 do 9 % se plačujejo tu po 4 do 5 Din, kakovostna pa po 6 do 7 Din. Visoka v cenah so še vedno sremska, mostarska in smederevska vina (6 do 8 Din). Tudi

v bližnjih državah so razmere na vinskih tržiščih prilično enake kakor v Jugoslaviji. Avstrija na primer računa po količini komaj na srednjo letino. Enako stanje je na Madžarskem in na Češkoslovaškem. V Rumuniji pričakujejo dobro letino.

Sejmi

- 22. julija: Sodražica, Jesenice pri Krškem, Slivnica, Štrigova (kjer je običajno, se vrši sejem šele dan po nedelji);
- 24. julija: Semič;
- 25. julija: Zalec, Slovenska Bistrica, Dobrovnik, Kočevje, Vrhnika, Velika Loka, Mežica, Sveti Urban v Slovenskih goricah, Kozje;
- 26. julija: Teharje, Domžale, Leskovec, Radovljica, Višnja gora, Bitnje, Cerknica;
- 27. julija: Toplice pri Novem mestu;
- 28. julija: Dolnja Lendava.

Vrednost denarja

Na borzah smo dobili v d e v i z a h (k tečajem se prišteje premija 28.50 %):

- 1 holandski goldinar za 23.02 do 23.13 Din;
- 1 nemško marko za 12.99 do 13.10 Din;
- 1 dolar za 33.67 do 33.95 Din;
- 100 francoskih frankov za 224.15 do 225.27 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 141.12 do 141.48 Din;
- 100 italijanskih lir za 290.79 do 293.19 Din.

Vojna škoda se je trgovala po 320 Din, investicijsko posojilo pa po 71 do 72 Din. Avstrijski šilingi so bili po 9.05 do 9.15 Din.

Kratke vesti

— **Obrtna razstava v št. Vidu nad Ljubljano** je bila odprta v nedeljo. Na razstavi so zastopane številne obrti, zlasti pa mizarstvo — vse samo prvovrstni izdelki. Šentviški obrtniki uživajo sloves solidnosti in podjetnosti daleč naokoli, zato zaslužijo, da bi jim razstava uspela. Otvoritve razstave se je udeležil tudi ban g. dr. Marušič.

— **Posojilo za obiranje hmelja.** Po prizadevanju narodnega poslancu g. Ivana Prekorška je Privilegirana agrarna banka dovolila znesek tri sto tisoč dinarjev Savinjski posojilnici v Zalcu in hmeljarni v Zalcu. Znesek je namenjen za kratkoročna manjša posojila hmeljarjem, ki bi bili sicer v zadregi za poravnavo stroškov pri obiranju hmelja. Znesek tri sto tisoč dinarjev je sicer majhna vsota, ki nikakor ne bo zadostovala potrebam hmeljarjev in je zato obžalovati, da Pri-

vilegirana agrarna banka ni dovolila celotnega zneska 1.000.000 Din, kolikor je zahteval poslanec Prekoršek v sporazumu s hmeljarskimi organizacijami. Hmeljarji se zato vsekakor nadejajo, da bo Privilegirana agrarna banka še pozneje zvišala posojilo.

— **Društvo kmetijskih strokovnjakov za dravsko banovino** bo imelo redni občni zbor v Mariboru v nedeljo 12. avgusta v restavraciji «Orlu». Pričetek ob 9. dopoldne. Vsi absolventi kmetijskih šol, tudi nečlani, in prijatelji društva so vabljeni. Za redne člane je udeležba obvezna. Kdor hoče imeti na zboru poročilo, ga mora do 25. t. m. predložiti v pregled tajniku Martelancu v Kranju.

— **Oddaja čistokrvnih štajerskih petelinov in kokoši.** Celjsko sresko načelstvo razglašja, da bo banska uprava v Ljubljani zaradi čim hitrejšega izenačenja pasme kokoši tudi letos oddajala čistokrvne štajerske peteline in kokoši z zajamčeno nesnostjo nad 140 jaje na leto, težkih nad 56 gramov, po znižani ceni, in sicer peteline po 10, kokoši pa po 20 Din za kljun. Prošnje sprejema tajnik podružnice Kmetijske družbe v Celju v občinskem uradu na Bregu.

— **Čvrste žitne cene v Ameriki.** Glede na ponovno poslabšanje upov za letošnji žitni pridelek v Zedinjenih državah so tečaji na čičaški žitni borzi v zadnjih dneh naglo narasli.

DOPISI

BREGANA. Ob letni sezoni je oživel tudi naše malo letovišče. Tako so med odličnimi stalnimi gosti Bregane prispeli semkaj ga. Ljubica Jankovičeva, članica beograjske opere, soproga generalštabnega kapetana iz Beograda; g. Milutin Nušić, kapetan I. klase v ministruvstvu za vojsko in mornarico s soprogo; g. Josip Pavelka, upokojeni knjigovodja Jugoslovenske udružene banke iz Zagreba, s svojo obitelji in drugi. Zaradi pomanjkanja stanovanjskih prostorov so morali mnogi gosti odpotovati. — Nedavna nevihta s točo je uničila mnogim skoro vse poljske pridelke, posebno na pasu Jesenice—Obrežje, tako da marsikateri kmet ne bo dobil vrnjenega niti semena. Obenem je bil tako silen vihar, da je močna drevesa trgala iz zemlje s koreninami vred. — Tukajšnji Sokol se marljivo pripravlja za svoj nastop, ki ga bo imel v nedeljo 22. t. m. Sodelovala

Soteščan:

27

Dedinja grajskih zakladov

Odločila se je bežati. Vse jo je zapustilo, le Bunc ji je še naklonjen. Ali naj mu zaupa? Za denar jo bo skrtil in čuval... Ako bi jo hotel izdati, mu še vedno lahko uide.

Počakala je, da se je stemnilo. Zavila se je v plašč in stopila na cesto. V obraz ji je pihala jesenska burja.

Oprezno kakor tat je stopala v dolino proti pristavi. Kolikokrat je hodila po tej poti in ljudstvo jo je spoštljivo pozdravljalo. Nocoj pa se mora skrivati in bežati. Njena nasprotnica bo morda že jutri prevzela dediščino grajskih zakladov.

Ponižana kakor ubežni kralj se je približala svoji pristavi. Vedela je za skrivna vrata. Vratar Simon ni zanesljiv ter je ne sme opaziti.

Vsa zasopla je prispela v oskrbnikovo stanovanje. «Vi ste tukaj?» se je Bunc namišljeno začudil.

«Skrijte me!» je ječala. «Tukaj me ne smejo dobiti.»

«Ali so vas že iskali?» Vprašanje je bilo brez sočutja in hladno.

«Dozdaj še ni bilo nikogar», mu je odvrnila.

«A jutri pridejo gotovo. — Vas je li kdo videl, ko ste odhajali z Robovja?»

«Odsšla sem skrivaj o mraku...»

«Tu vas ne bo nihče našel. Pripravil sem vam varno skrivališče...»

«Kje?» ga je gledala proseče.

«V podstrešju je soba, kjer ni nobenega okna.»

«Prav», je bila zadovoljna. «A hitro, da ne bo prepozno...»

Šla sta po stopnicah v podstrešno sobo. Skrita je bila tako, da je ni bilo lahko opaziti.

Stanovanje je bilo udobno urejeno. Ubežnica je prosila luči, da bi ji krajšala samotne ure.

Bunc ji je ustregel. «Vem, da ne bo zastonj», je namignil na plačilo.

«Letošnjih dohodkov še niste oddali. Kar ste nabrali, obdržite!»

«Premalo», je odklonil. «Nekaj bo treba še primakniti.»

«Jutri se bova pomenila. Pojdite, da se odpočijem, in zaklenite vrata.»

Oskrbnik je odšel iz sobe. Zunaj je obrnil ključ in dejal prav tiho: «Ptička je ujeta...»

Zjutraj ji je prinesel jedi in pijače.

«Ali je že dan?» se je začudila.

«Solnce je že visoko nad gorami. — Ste li dobro spali?»

«Noč je bila dolga in grozna. Ali še ni bilo boričev?»

«Menda vas iščejo na Robovju...»

«Izvohali bodo, da sem tukaj», je trepetala.

«Nikoli! Simon vas ni videl, ker ste vstopili zadaj. Seveda, ako bi ne bilo mene...»

Nesrečnica je molčala.

«Poglejte, zaradi vas mi preti nevarnost. Zakaj me niste poslušali?»

«Pokazali ste, da niste zanesljivi...»

«Kdo vam je dal varno zavetje?» ji je oponesel.

«Srečna bi bila, ako bi ga ne potrebovala...»
«In to veste šele zdaj? Po okolici krožijo že govornice o sleparstvu...»

Jetnica je mrliško obledela.

«Vsa okolica vas preklinja ter vam privošču vse najhujše. Pomiluje pa preganjano siroto...»

«Ali me ne boste izdali?» je ječljala v strahu.

«To bi bil že lahko storil, pa ne maram. Vem, da mi ostanete hvaležni...»

«Seveda, ako srečno uidem...»

«Oho, šele tedaj?» se je posmehnil. «Kdo vas bo lovil okrog po svetu!»

«Denar vam bom odštela pred odhodom, čim prebijem nevarnost...»

«Takrat mi lahko pokažete robove...»

Na dvorišču so zalajali psi. Bunc jo je ubral iz sobe. Jetnica se je od znotraj zaklenila.

Oskrbnika so obkolili boriči. «Kje je graščakinja?» so zahtevali pojasnila.

«Najbrž še spi», je prekanjeno odvrnil.

«Na Robovju je ni več», je dejal vodnik boričev.

«Tedaj je odšla na Petrinje...»

«Na dvoru je opravila, ker tam poznajo njeno barvo...»

«Kje pa je?» se je namišljeno čudil.

«Skrila se je ali celo ubežala...»

bodo mnoga sosedna društva in čete in tudi Sokoli in sokolska konjenica iz Zagreba z godbo. Pričakuje se obilen poset.

BUKOVCI PRI PTUJU. Gasilska četa si je nadela nalog, da zgradi do prihodnje pomladi vodovod za obrambo pred požari. Ker pa to zahteva velike stroške, bo treba nabirati denar. V ta namen priredi na Anino nedeljo 29. t. m. veliko javno tombolo na vrtu gosp. Ivana Cvetka v Bukovcih. Na razpolago bo 250 lepih dobitkov, med njimi deset tombol v vrednosti od 100 do 200 Din. Cena tablici je dva dinarja. Segajte pridno po njih, da pripomorete Bukovčanom do vode!

HRASTNIK. (Smrtna kosa.) Umrli je 64letni upokojeni rudar in priljubljeni občinski dostavljatelj g. Alojzij Privšek. Bil je zvest naročnik naprednih listov. Blag mu spomin!

KAPELE PRI BREŽICAH. Dolgo vrsto let smo sanjali o gradbi ceste Kapele—Globoko. Letos se nam je ta želja izpolnila po zaslugi narodnega poslanca g. Ivana Ureka in župana g. Franca Ureka iz Kapel. Občina Globoko naj bi gradila en kilometer, a občina Kapele dva kilometra ceste. Delo se je pričelo pomladi in so bili Globočani gotovi z delom v enem tednu, a Kapelčani so imeli ovire, ker so morali hribe razkopavati in jarke razvažati, kar je stalo mnogo denarja. Denar se je tako porabil in delo je bilo ustavljeno. Zdaj pa je dobila občina denar za poplavo in točo in s tem nadaljevanje del na cesti, ki bodo trajala še precej časa. Treba pa je k temu pripomniti, da eni res marljivo delajo, drugi pa stojijo in se smejejo, da ljudje, ki jih vidijo, godrnjajo in se zgražajo.

NOVA SELA. Naša sokolska četa je sklenila zaprositi okrajno načelnštvo v Ribnici za dovoljenje, da se nastop čete odgodi na 22. t. m., ker so nastale tehnične ovire. Po sklepu upravnega odbora bodo morali posečati telovadbo tudi starejši bratje naše edinice. Ker je podala na funkcijo načelnice s. Butinova ostavko, je bila na njeno mesto postavljena s. Marija Marinčljeva. Na mesto blagajnika br. Jožefa Kajfeža mlajšega, ki je moral nemudno odpotovati v Beograd, je bil postavljen br. Jože Zagar. Prosvetni odbor je imel v juniju tri predavanja in pet govorov pred vrsto. Ker odpotuje sedanji knjižničar br. Zdravič v Beograd, je bil na njegovo mesto postavljen br. Matija Glad. Knjižnica bo poslovala vsako nedeljo popoldne od 13. do 14. Knjižnica šteje 179

knjig. Četa šteje sedaj 185 pripadnikov. Sokolska misel vedno bolj prodira med ljudstvo.

SV. KRIZ PRI ROGAŠKI SLATINI. Dne 15. t. m. popoldne je pripravljali odbor Društva kmečkih fantov in deklet za Rogaško Slatino in okolico priredil pri Sv. Križu na njivi gospe Drofenikove tekmo žanjic, ki se je izvršila ob udeležbi osmih tekmovalk in več stotin kmečkoga in delavskega naroda obojega spola. Ocenjevalna komisija je priznala prvo nagrado Brežnikovi, drugo Vehovarjevi, tretjo Alojziji Lesjakovi, četrto Sekirnikovi in peto Kosovi, a tudi ostale tri tekmovalke, Marija Lesjakova, Kosova in Perko- vičeva, dobe vsaka svojo nagrado. Po izvršeni tekmi so tekmovalke in ves navzočni narod z domačo godbo na čelu odkorakali v prostore gospe Drofenikove, kjer se je razvila prijetna domača kmečka slavnost. V uvodu je župan gosp. Ivan Verk izrekel dobrodošlico zlasti navzočnemu narodnemu poslancu gosp. Vekoslavu Spindlerju. Šolski upravitelj g. Miloš Verk je sporočil, da se bodo nagrade razdelile na občnem zboru društva. narodni poslanec g. dr. Vekoslav Spindler je pa v svojem nagovoru poudarjal pomen tekem koscev in žanjic kot proslavo kmečkoga dela ter je izrekel čestitke vrlim tekmovalkam in društvu.

STRAZIŠČE. (Smrtna kosa.) V četrtek 12. t. m. smo spremili k večnemu počitku br. Kovačiča Leona, ki je po nesreči utonil. Kako priljubljen je bil pokojnik, je pokazala ogromna udeležba na njegovem pogrebu. Po žalnih obredih pred hišo mu je zapel sokolski pevski zbor, pri katerem je pokojnik sodeloval kot odlični pevec, žalostinko «Vigred», nato pa se je začel pomikati mimo Sokolskega doma po vasi veličasten sprevod, ki ga je otvorila domača sokolska deca s številnimi venci. Turobne žalostnike je igrala mestna godba iz Kranja. Za njo so se razvrstili sokolski prapori iz Strazišča, Kranja in z Javornika-Koroške Bele, za katerimi so korakali sokolski naraščaj, člani in članice v krojih in civilu v velikem številu z vencema društvene uprave in prednjaškega zbora. Za župnim gasilskim odposlanstvom je stopala, z vencem na čelu, dolga vrsta domačih in okoliških gasilcev. Za njimi so se z venci razvrstili člani NSZ, sreske in občinske organizacije JNS, sokolski pevski zbor in sportni klubi «Savica», «Korotan» in «Primorje». Krsto so nosili njegovi stanovski tovariši uslužbenci Majdičeve elektrarne v spremstvu častne sokolske straže. Za krsto so šli globoko užaloščeni sorod-

niki in številno občinstvo. Ob vsej poti žalnega sprevoda so se poslavljali od Leona številni znanci. Posebno gost špalir sta sestavljali delavstvo in drugo občinstvo pred cerkvijo in na pokopališču. Ob odprtem grobu se je poslovil od vrlega in delavnega pokojnika br. Mirko Rojina. Njegove besede so globoko ganile navzočne in orosilo se je marsikatero oko. V imenu Savice mu je izpregovoril v slovo g. Bajželj Marjan. V prvi somrak toplega poletnega večera je zadonela turobna žalostinka in od Leona tako vroče ljubljena jugoslovenska gruda ga je sprejela v svoj objem.

ŠMARJE PRI JELŠAH. Kakor drugod po državi je tudi naša gasilska župa proslavila dne 15. t. m. obletnico uveljavljenja gasilskega zakona na zelo svečan način. Ves v zastavah je trg Šmarje pričakal zastopnike gasilskih čet, ki so z vseh strani sreza v velikem številu prispeli k nam. Po izvršenih sprejemih se je od 10. do pol 12. ure vršila na vrhu Sv. Roka slovesna služba božja, ki jo je daroval kot zastopnik g. dekana tukajšnji kaplan g. Rančigaj. Po službi božji so prikorakali gasilci z eno četo samaritank in dvema četama gasilcev pred sresko načelnštvo v spremstvu domače sokolske in pa gasilske godbe iz Laškega, ki je napravila ta dan izlet v Šmarje. Obenem se je zbrala tam tudi velika množica naroda. Župni načelnik g. Drobne je v jedrnatem nagovoru pozdravil zastopnika državnega oblastva sreskega načelnika gosp. dr. Maraža, narodnega poslanca gosp. Vekoslava Spindlerja, zastopnika občine podžupana g. dr. Hrašovca, zastopnika sreskega sodišča sodnika g. Deželo in zastopnika cerkvenega oblastva g. Rančigaja, obenem pa tudi vse zastopnike gasilskih čet. V imenu občine je iskreno pozdravil gasilce podžupan g. dr. Hrašovec, narodni poslanec gospod Vekoslav Spindler je pa v kratkem pozdravnem nagovoru opisal naloge, ki jih novi gasilski zakon nalaga poleg splošnih gasilskih dolžnosti gasilskim organizacijam tudi v pogledu nacionalne, prosvetne in gospodarske vzgoje naroda. Te naloge sta v svojih nagovorih naglasila tudi še načelnik župnega zdravstvenega odseka župan g. dr. Lorgier in načelnik župnega prosvetnega odseka sodnik g. dr. Kokalj. Po izvršenih nagovorih se je vršil z obema godbama na čelu mimohod vseh navzočnih gasilskih čet in odhod na veselilni prostor, kjer se je v teku popoldneva razvila lepa gasilska slavnost, ki jo je na žalost proti večeru motila nevihta z močnim nalivom, med katero je tresčila strela v kozolec

«Kaaa? Izginila je z Robovja? Pobegnila naj bi bila? Torej je ugasnila njena slava... Vedel sem, da ni prava dedinja, pa mi niso verjeli...»

«Morda se skriva tukaj», mu je segel birič v besedo.

«Semkaj sploh ni hodila.»

Tudi vratar Simon je potrdil njegovo izjavo.

«Pomagali ste ji pobegniti», so biriči prijekali oskrbnika.

«To je laž», je tajil na vse pretege.

«Izginila je ponoči. Vi ste ji bili še edina zaupna oseba...»

«To je bilo poprej... Njeno zaupanje se je ohladilo...»

«Seveda, ker vas ni potrebovala. V silf pa lovi vrag muhe», so besedičili biriči.

«Nisem pomočnik za poslednjo uro», jim je vrnil šaljivo.

«Pridobila vas je z denarjem. Koliko ste zaslužili?»

«Ne maram krivičnega denarja!»

Biriči niso ničesar izvedeli. «Sporočite nam, kadar jo najdete», so naročevali odhajaje.

«Kar iščite jo, ako jo hočete imeti.»

Ko so odšli biriči, se je vrnil v podstrežje. Jetnica je poslušala pri vratih. «Iščetejo vas», ji je povedal.

«Ali ste me izdali?» se ji je tresla beseda.

«Saj vidite, da ni biričev... Toda vaša prostost je na tehtnici... Tako se pač izpreminjajo časi.»

«Slepar!» ga je začela psovati.

«Recite, kar hočete», se ji je masčevalno rogal. «Pokažite mi svojo torbo...»

«Ne dotakni se je», mu je prepovedala s prejšnjim zapovedujočim glasom.

«Vedeli moram, koliko imate denarja...»

«Proč!» ga je pahnila od sebe.

«Dajte mi denar ali pa vas ovađim. Eno ali drugo...»

«V ječi vam ne bo treba denarja. Dajte ga meni in uživajte svobodo.»

«Rajši ga vržem v ogenj», je rekla odločno.

«Potem bom poklical biriče...»

«Počakaj. In če ti dam torbo?» se je nenadno premislila.

«Tedaj ostanete tukaj v mojem varstvu...»

S tresočo roko je odprla plemkinja torbo in vzela pest zlatnikov. Nato jo je spet zaprla in dala oskrbniku.

«Izsiljevalec!» Jetnica ga je pogledala z glo-
«Milostiva, čemu vam bo denar?» jo je gledal pomilovalno in posmehljivo obenem.

«Pobegnila bom. Toliko mi bo zadostovalo.»

«Nazaj ga denite!» je zahteval. «Vi ne boste več potrebovali denarja...»

«Zakaj ne?» se je ustrašila.

«Denar sem!» ji ni hotel odgovoriti.

«Toliko si bom vendar smela obdržati. Vse si bokim zaničevanjem. «Ovađi me!» se je odločila. mi požrl.»

«Tudi to je moje.» Nasilnik jo je zgrabil za roko.

«Pusti me! Tač, ropar!»

«Tiho!» jo je udaril po ustih. Odprl ji je pest in vzela zlatnike. Nato je stisnil torbo pod pazduho in odšel iz sobe.

Jetnica se je zgrudila kakor v nezavesti. Vse je izgubila, zdaj je spet navadna ženska. Ostal ji je samo še spomin na zločinsko preteklost.

43.

Ranjeni slepar Bistan je v oskrbi grajskega logarju hitro okreval. Zelel si je smrti, ki bi ga otela zaslužene kazni, a ni bil uslišan. Ko se mu je zacelila rana, so ga vklenili ter odvedli v ječo.

Dokazali so mu sleparstvo, kateremu je sledila dolga vrsta zločinov. Gizelo, pravo nečakinjo graščaka Roberta, je pripravil ob dediščino grajskih zakladov. Na njeno mesto je postavil lažno dedinjo iz ogabnega koristoljubja. V krivičnosti in zvižcah sta si bila popolnoma enaka. Sam vrag jo je moral izbrati ter ji je izročil pismo, s katerim je bila povabljen prava nečakinja k bolnemu stricu na Robovje. Celo Bistan je bil razočaran, ko je zagledal pred sabo popolnoma tujo osebo. Brž pa sta se sprijaznila in skovala umazane načrte. In potem so začele padati nedolžne žrtve.

Vse to mu je očitala obširna obtožnica, a slepar ni hotel ničesar priznati. Zahteval je, naj mu privedejo njegovo zaveznico, da se bosta pomenila, kdo je več zakrivil. Nje pa niso mogli najti; ves trud je bil brezuspešen.

(Dalje prihodnjič.)

posestnika Hrovata v Dvoru ter ga zažgala. Kljub takojšnji pomoči gasilcev je plamen s tako naglico zajel kozolec, da je bila rešitev nemogoča.

SMARTNO PRI LITIJ. Šmarčani se že dolga leta vneajo za vodovod. V zadnjem času so Šmarčani s predsednikom občine G. Strmanom na čelu pritiskali na vse odločilne činitelje. Povabili so tudi direktorja Higijenskega zavoda g. dr. Karla Petriča in inž. Guzlja, ki sta obljubila vso možno pomoč. Te dni se je sestala zadnja komisija z g. inž. Kregarjem in sreskim podnačelnikom gospodom dr. Vidmarjem, županom g. Strmanom in drugimi. Prvotni načrt, ki bi veljal 240.000 Din, so zaradi gospodarske krize zavrgli. Zdaj bodo izvedli cenejši načrt, ki bo stal le okrog 30.000 dinarjev. Poglobili bodo sedanji rezervoar na zemljišču ge. Helene Mandljeve, ki je dala svet brezplačno na razpolago. Posnemanja vredna je složnost domačinov, ki bodo opravili večino dela sami in brezplačno. Ze zdaj, ko imajo na polju dela čez glavo, jih je dnevno na kuluku po trideset parov krepkih, požrtvovalnih rok. Dela vodi g. Gradišek od Higijenskega zavoda. V začetku septembra bodo imeli Šmarčani izvrstno pitno vodo, kakor je ugotovil Higijenski zavod, ki je preiskal v poštev prihajajoče vodne žile. K stroškom bodo prispevali občina 7500 Din v denarju in potrebni kuluk, banska uprava 10.500 dinarjev, vse ostalo pa Higijenski zavod.

VELIKE LAŠČE. (Smrtna kosa.) Te dni je umrl upokojeni župnik g. Franc Žužek. Več let je bil odbornik, tajnik in blagajnik Kmetijske električne zadruge, član načelnštva Mlekarske zadruge, odbornik podružnice Kmetijske družbe. Zelo se je zanimal za zgodovino velikolaške župnije. Zbral je že mnogo zgodovinskega gradiva in še vedno iskal v zgodovinskih virih novih podatkov. Smrt mu je iztrgala pero iz rok. Pokojnik se je rodil leta 1865. v Velikih Laščah, v mašnika je bil posvečen leta 1893. Kaplanoval je v Trnovem pri Ilirski Bistrici, v Predvoru pri Kranju, v Dolenji vasi pri Ribnici in v št. Vidu nad Ljubljano. Nato je bil dolgo vrsto let župnik na Kopanju, odkoder je odšel za župnika v Smlednik. Leta 1931. je stopil v pokoj in se naselil v svojem rojstnem kraju. Bodí mu blag spomin!

DOMAČE NOVOSTI

* Za rešitev bratovskih skladnic pred polumom. V ponedeljek se je odpeljalo v Beograd odposlanstvo bratovskih skladnic, da posreduje pri vladi rešitev tega osrednjega pokojninskega zavarovanja za naše rudarje in kovinarje. Ko se je zadnjič vsa naša javnost ob gladovni stavki v trboveljskih rovih tako budno zanimala za položaj rudarjev, se ljudje niso zavedali, da ni rudarski stan zaradi težav svojega pokojninskega zavarovanja pred nič manjšo nesrečo, kakor bi ga zadela, če bi TPD izvedla nameravano poslabšanje mezdnih pogojev. Stanje rudarskega pokojninskega zavarovanja je takšno, da pride na 6858 rudarjev, kolikor jih je danes še zaposlenih v Sloveniji, 6321 upokojencev, članov njihovih družin, vdov, sirot in brezposelnih. 6858 rudarjev, ki delajo komaj polovično število mesečnih šihotov in katerih zaslužek daleč ne doseže za življenje potrebnih sredstev, mora torej nositi breme še za 6321 upokojencev, njihovih žen in otrok, vdov, sirot in brezposelnih. Pri takšnem razmerju ni čudno, da ima glavna bratovska skladnica v Sloveniji vsak mesec 122.000 dinarjev primanjkljaja in da premore rezervni sklad samo še 15 milijonov dinarjev, ki bodo kaj kmalu izčrpani. Naša bratovska skladnica je izposlovala, da se na vsako tono izkopanega premoga pobira 5 Din pristojbine za sklad bratovske skladnice. Iz sredstev te pristojbine se izplačujejo doklade k pokojninam starih upokojencev, ki še s to doklado vred ne morejo ne živeti ne umreti. Ta pristojbina je uvedna doslej samo v dravski banovini, kjer je položaj bratovskih skladnic pač tudi najobupnejši. Slovenski rudniki so najstarejši v državi, njih delavci so najstarejši in tako je samo ob sebi

umevno, da je tukaj tudi največ upokojencev. Vrh tega je prav naše rudnike zadela v zadnjih letih najhujša stiska. Pridobivanje in raba sta silno padla, na tisoče in tisoče delavcev je bilo odpuščenih. Z odpustitvami je čez noč narasla armada upokojencev, čeprav je znano, da postopajo bratovske skladnice silno strogo, preden svojemu članu priznajo pokojnino. Na sto in sto starih rudarjev, ki so delali po 20, 25, 30 let v rovih in ki so vsa ta leta pošteno oddajali svoj prispevek v pokojninski sklad, na koncu pa so bili odpuščeni brez vsake pare odškodnine. Med njimi so primeri delavskih invalidov, ki so se poškodovali pri nesrečah v jami, a zdravniki so jih priznali za «zdrave», čeprav je za vsakega človeka jasno, da izgaranec po 20, 30 letih naporenega dela v rudniku ne more biti zdrav. Dolga vrsta starih rudarjev je, ki so občutili odpust kot veliko krivico in ki ne morejo razumeti, da jih je bratovska skladnica, ki so jo sami vzdrževali, na stara leta tako brez vsake pare pustila na cesti. Bratovski skladnica je nujno potrebna zdravljenja, pa ne samo, da vravnovesi svoje račune, temveč da tudi popravi vse v nebo vpigoče krivice odpuščenih starih rudarjev. Odposlanstvo iz naših rudarskih revirjev bo izkušalo doseči na odločujočih mestih v Beogradu, naj se pristojbina 5 Din od tone premoga za pokojninski sklad, ki je doslej uvedena samo v Sloveniji, pobira tudi po vseh ostalih banovinah. Iz sredstev, ki bi se zbrala na ta način, naj bi se osnoval nekakšen osrednji sklad za podpiranje pokrajinskih bratovskih skladnic.

DOLENJSKE TOPLICE

reorganizirano. Celoletni obrat.

Zdravnik: Dr. RUDOLF ROŽIČ.

Centralna kurjava o vsakem hladnem vremenu v obratu.

Pošta Toplice pri Novem mestu.

* Javen shod JNS v Ribnici. Sreska organizacija Jugoslovenske nacionalne stranke v Kočevju sklicuje za nedeljo 22. t. m. ob pol 15. javen shod v Ribnici pred dekliško šolo. Na shodu bodo govorili: minister n. r. in narodni poslanec g. Ivan Pucelj, senator g. Miljutin Dragović in narodni poslanci gg. Ivan Urek, Albin Koman in Milan Mravlje. Vabimo somišljenike in sploh vse, ki hočejo slišati resnico o političnem položaju v državi in o delu JNS in njenih poslancev v parlamentu in med narodom, da se zanesljivo udeležijo shoda.

* Javen nastop bo imel Sokol za Rimske Toplice-Šmarjeto v nedeljo 22. t. m. ob 16. na letnem telovadišču poleg hotela «Stare pošte» v Rimskih Toplicah. Posetijo nas mnoga sosedna društva, ki rada pridejo v naše prijazno kopališče. Društvena uprava je oskrbela posetnikom znane termalne kopeli. Poleg tega pa bo nastop nudil vsem udeležencem obilo razvedrila, saj bodo na programu poleg pestrih telovadnih točk tudi obilen srečolov, šaljiva pošta in prosta zabava ob sodelovanju znane železničarske godbe z Zidanega mosta. Vabimo prijatelje sokolstva, da nas ta dan posetijo. Ne bo vam žal dneva, ki ga boste preživeli v naši sredini, v tej lepi izletni točki, ki jo vsako nedeljo obiskujejo številni tuji od blizu in daleč.

* Za novega ravnatelja tobačne tvornice v Ljubljani je imenovan g. Edvard Jili, doslej ravnatelj tobačne tvornice v Sarajevu.

* Razpisane so vojaške šole za mladeniče. Vojno-ubrtini, Vojno-tehniški zavod v Kragujevcu in Kruševcu, godbena v Vršču, Bolničarska, Vazduhoplovna, pri mornarici Strojna in Stručna podčastniška šola. Pojasnila se dobivajo pri Peru Francu, kapetanu v p., Ljubljana, Maistrova ulica št. 14. Priložiti znamko za odgovor.

* Uvedba zračnega prometa na progi Ljubljana—Celovec—Monakovo. V prostorih aeroputa v Beogradu je bilo posvetovanje med zastopniki našega in avstrijskega zračnega prometa. Razpravljali so o razširjenju medsebojnih zračnih zvez v svrhu pospeševanja tujskega prometa. Doslej je uveden zračni promet na progah: Praga—Brno—Bratislava—Zagreb—Sušak, Dunaj—Gra-

dec—Zagreb—Sušak in Celovec—Ljubljana—Sušak. Razpravljali so zlasti o podaljšanju proge Celovec—Ljubljana in je bilo sklenjeno, da se ta proga po možnosti podaljša do Münchena še v teku letošnje sezone, najkasneje pa prihodnjo pomlad.

* Najstarejši človek Jugoslavije je umrl. Po smrti Turka Zora age, ki je veljal za najstarejšega človeka na svetu, se je v naših krajih veliko govorilo o 119letnem starčku Petru Glišiču iz Vočaja v Mačvi, ki so ga imeli za najstarejšega človeka Jugoslavije, po smrti Zora age pa za najstarejšega moža v Evropi. Medtem je pa tudi naš Peter Glišič zbolel, hiral in te dni umrl star 119 let. Njegova mladost je potekla v času kneza Miloša in Mihajla Obrenovića. Svoje zadnje dni je Glišič preživel v majhni sobi. Dokler je bil še bolj pri moči (v 115. letu), je vsako noč dvakrat vstal in jedel. Nikdar v življenju ni bil bolan. Dolgo vrsto let je spal v čolnu, dokler ga ni zadnja leta vzel v svojo kočjo njegov zet. Zadnji čas je slabo slišal in videl. Iz sobe ni šel nikoli, imel pa je do svoje smrti izvrsten tek. Pokopali so ga na vaškem pokopališču. Na grobu je zapisano: Peter Glišič, umrl v 119. letu življenja.

* Strela je udarila v gospodarsko poslopje posestnika Mateja Stražišarja v Mateni vasi pri Igu. Poslopje je začelo goreti kar na dveh krajih kljub silnemu nalivu. Po srečnem naključju sta ostala nepoškodovana dva otroka, ki sta se prav takrat, ko je udarila strela, igrala na Stražišarjevem kozolecu. Domači in okoliški gasilci so takoj hiteli na pomoč. Zaradi močnega vetra je bil ogenj zelo nevaren. Na pomoč so priheli tudi barjanski gasilci z avtomobilom in motorno brizgalno. Z velikim naporom so gasilci požar omejili.

* Zagonetna smrt v vodnjaku. V Podgorici je našel posestnik Ivan Majdič v domačem vodnjaku utopljenega svojega strica, 45letnega Vincenca Majdiča z Ježe pri Črnučah. Ivan je takoj poklical orožnike in obvestil o žalostni najdbi pokojnikovo družino. Ali se je zgodila nesreča ali morda zločin, ker je imel mrtvec dve veliki rani nad tilnikom, še ni dognano. Preiskava se nadaljuje.

* Požar v Mavčičah. Pred kratkim zgodaj zjutraj je začel goreti kozolec Franca Tonija v Mavčičah. Ker je bil kozolec založen s senom, je veliki plamen zajel še kozolec posestnika Janeza Jeraja. Domači gasilci so omejili požar, da se ni razširil na sosedna poslopja.

* Strela je zanetila požar. Nedavno zvečer je divjala v Celju in okolici huda nevihta. Treščilo je v kozolec posestnika Gračnerja v Medlogu. Na pomoč so prišli gasilci z Lopate, Bobnega in iz Zalca, ki jim je uspelo rešiti sosedna poslopja.

* Smrtna nesreča mladega dekleta. V Družinski vasi v občini Beli cerkvi so želi in je 18letna žanjica Marija Pavlinova šla po vodo k bližnjemu vodnjaku. Ker pa je dolgo ni bilo nazaj, so jo šle žanjice iskat in videle, da je padla v štiri metre globok vodnjak. Potegnile so jo sicer takoj iz vodnjaka, vendar pa je bila vsaka pomoč že zaman.

* Medved kolje ovce. Na cerkljanskih planinah se pasejo čez poletje ogromne črede goved. Tudi ovce, katerih reja se spet oživlja, je mnogo na planinah. Pa se je priklatlila, bog ve odkod, v naše planine krvoločna zver, baje rjavi kosmatinec. Sredi temne noči je ob pastirski koči v Dolgih njivah na Covnikovi planini završalo med čredo ovce in ob zgodnji jutrnji uri je opazil pastir, da se mu je tropa ovce razpršila, medtem ko je goved mirno prežvekovalo. Lastniki ovce so odšli takoj v pečine, da poiščejo svoje živali. Na vrhu grebena se jim je nudil žalosten pogled: Ob brvi čez žleb, ki se je ovce niso upale prekarčiti, so ležale tri živali razmesarjene, ena še napol živa. V peščenini pa se je videla krvava sled medvedjih šap. Skupaj pogrešajo enajst ovce.

* Po desetih mesecih najden obešenec. Pred dobrimi desetimi meseci je obupal v Logatcu nad svojo življenjsko srečo mlad mož in izgnil neznanu kam. Sled za njim bi ostala nemara neznanu še dolgo vrsto let ali celo za vedno, ako bi je ne pomagalo odkriti golo naključje. Minili če-

trtek so trebali delavci logaške lesne eksportne tvrdke Hodnik & Vouk grmovje v gozdu Štrukljevcu pri Garčarevcu med Planino in Logatcem, ki je tvrdkina last. Tvrdka dela v sedanjih kritičnih časih z zmanjšano kapaciteto, zato zaposluje svoje delavce, kjer in kakor more, samo da jim more nuditi stalen zaslužek. Grmovje, ki so ga trebali v gozdu, je močno zaraslo in se človek le s težavo prerije skozenj. Pri tem poslu so našli delavci že močno razpadlo truplo, in sicer so zagledali najprej noge, na katerih je imel mrtvec obute skoro nove čevlje. Truplo je ležalo ločeno od glave v grmovju. Nesrečnik se je bil obesil, a ko je telo začelo razpadati, se je truplo odtrgalo od glave in padlo z glavo vred v grmovje. Nedaleč od mrtveca so zagledali na kamnu šop papirjev, med katerimi je bilo nekaj pisem, slik in nekaj listin, med temi šolska odpustnica, vse že zelo preperelo. Pri sebi je imel tri stodinarske bankovce, ki pa zaradi popolne preperelosti niso več porabni. Iz najdenih papirjev in iz izpovedb domačega prebivalstva se je ugotovilo, da gre za bivšega orožnika, leta 1904. rojenega Antona Poženela, po domače Miklavovega, iz Garčarevca, ki je izginil lani okoli 8. septembra neznano kam. O najdbi Poženelovega trupla so obvestili tudi pristojno občino Gorenji Logatec in orožništvo v Dolenjem Logatcu. Truplo so zastražili z graničarjem, dokler ni v petek dospela sodna komisija, ki je ugotovila dejanski stan. Nato so prepeljali truplo na Planino in ga pokopali. Ljudje govore, da je imel pokojnik z nekim dekletom ljubavno razmerje in da zaradi tega pred prizadebitimi ni imel miru, kar si je vzel toliko k srcu, da se je naposled odločil za obupen korak.

*** V spomin podpolkovniku Ivanu Žitniku.** Preteklo soboto je umrl v celjski bolnišnici mornariški tehnični podpolkovnik g. Ivan Žitnik iz Poljčan. V Poljčane se je po upokojitvi preselil z družino iz Boke Kotorske, kamor je bil prispel po prevratu iz Pulja. Njegovi otroci, pet po številu, izmed katerih je najstarejša hčerka letos nastopila v Poljčanah službo učiteljice, a en sin je geometer, so vsi sodelavci poljčanskega Sokola. Zaradi boleznij je le redkokdaj zapustil stanovanje. Dasi je težko hodil, je ob zadnjih volitvah zadostil svoji državljski dolžnosti in oddal svoj glas za listo JNS. Pokojnika, ki je štel šele 58 let, so pokopali z vsemi vojaškimi častmi na celjskem pokopališču.

*** Za las je ušel smrti.** Te dni je 21letni elektro-monter Jože Gaberc napeljal nov vod na Borovni žagi v Bistrici pri Trziču. Pri delu pa se je dotaknil žice. Naenkrat je omahnil in obvisel ves skrčen na drogu. Spodaj stoječi elektro-monter Burger je takoj splezal na drog, tvegajoč lastno življenje, in je spravil tovariša na zemljo. Poklicani zdravnik g. dr. Pance je z velikim trudom spravil ponesrečenca k življenju. Telefonirali so po reševalni avto v Kranj, ki je ponesrečenca odpeljal v ljubljansko bolnišnico.

*** Nesrečna nevesta je šla v smrt.** V Novi vasi pri Mariboru stanujoča 35letna tkaninska delavka Elizabeta Pavalčeva in delavec France Vinkovič sta že dalje časa živela v skupnem gospodinjstvu. Pavalčeva je imela štiri, Vinkovič pa enega nezakonskega otroka. Dolgo časa sta čakala na ugoden trenutek, da stopita pred oltar. Ko sta si toliko opomogla, sta sklenila, da se v najkrajšem času poročita. Predzadnje nedeljo sta bila že drugič oklicana in sta se po oklicih s svojimi prijatelji napotila popoldne v neko gostilno v Studencih. Tam so se vsi skupaj nekaj časa dobro imeli ter sta se Pavalčeva in Vinkovič okrog 16. napotila domov. Doma sta se zaradi nekih malenkosti sprla in je Vinkovič v jezi odšel od doma. To si je Pavalčeva vzela tako k srcu, da je obupala nad svojo bodočnostjo, poiskala samokres ter si pognala kroglo v glavo. Pokojnica je bila znana kot pridna delavka.

*** Koroški Slovenci za svoje pravice.** Glasilo koroških Slovencev «Koroški Slovenec» objavlja v svoji številki z dne 27. junija naslednjo izjavo: «Kot glasilo slovenskega koroškega kmetijstva izjavljamo: Z vstopom v Koroško kmečko zvezo

so slovenski kmetje naglasili svoje stališče nasproti državi, a se nikakor in v ničemer niso odrekli svojim narodnim pravicam, ki jih jim jamčita ustava in kancelarjeva obljuba. Dolžnost Koroške kmečke zveze v bodoče bo, da prepreči in onemogoči vsakovrstne poizkuse raznarodovanja in narodnega uspavanja s pomočjo Kmetijske zbornice in njenega gospodarskega pouka, tečajev, glasila in drugega. Dolžnost Koroške kmečke zveze je, da z naprej ustavi vsa zapostavljanja južnokoroških (slovenskih) gospodarskih koristi koristim severne (nemške) Koroške. Brezpogojna je smer slovenske manjšine in v vseh njenih družtvih na Koroškem v narodnem oziru. Njena zvestoba do države je hkratu zvestoba do slovenske narodnosti. Za državo in državne organizacije, ki bi zahtevale zvestobo zase, a ne dovoljevale in podpirale zvestobe do naroda, bi manjšina seveda tudi v bodoče ne mogla imeti nobenega navdušenja.»

*** Dva požigalca.** Mali senat v Ljubljani je obravnaval te dni dva primera požiga. Prvi je stopil pred sodnike 24letni posestnikov sin Ludovik Šimenc iz Viševka pri Šenčurju na Gorenjskem, obtožen, da je 14. junija letos v Andergasu pri Kranju zažgal slamnato streho nad hlevom hiše, ki jo je lani zamenjal z Janezom Zarnikom. Hiša z vsem gospodarskim postopjem je pogorela. Hkratu pa so pogoreli prejšnjemu posestniku Zarniku razno pohištvo, gospodarsko orodje, žito in krma. Obtoženi Šimenc je zavaroval prevzeto hišo in gospodarsko poslopje za 70.000 Din, medtem ko je bilo poprej vse zavarovano za 15.000 dinarjev. Sum požiga je takoj letel na obtoženca, ki je usodnega dne v bližini sušil seno. Sodba se glasi: deset mesecev strogega zapore in 3000 dinarjev denarne kazni ali 30 dni nadaljnega zapore. — V tajni razpravi, ker je bil požigalec starejši maloletnik, je isti senat obravnaval požig na Hudem vrhu na Blokah. Dne 15. junija, dan pozneje kakor v Andergasu, je pogorel skedenj posestniku Ivanu Goršetu, kateremu je zgorelo mnogo sena in slame. Maloletni obtoženec je požig priznal. Da se ugotovi njegovo duševno stanje, je bila obravnava preložena na nedoločen čas.

*** Vlom sredi Ljubljane pri belem dnevu.** Te dni med opoldanskimi urami se je splazil drzen svedrovec, ki je imel morda tudi pomogača, v vežo Medenove hiše na Jurčičevem trgu. Tam je brez ropota vdrl skozi vežna vrata v trgovino tvrdke Leskovic & Meden. Najbolj mu je seveda dišala gotovina, zato se je najprej lotil blagajne. Res se mu je posrečilo odpreti jo. Pobraj je iz nje ves denar, vsega 1200 Din. Očividno se mu je mudilo, zato je v naglici prebrskal še nekaj predalov, pobral nekaj vrednosti in stisnil v žepe tudi nekaj steklenic in konserv. Vlom v trgovino je prvi opazil trgovski pomočnik g. Josip Črtan, ki je prišel v trgovino že pred 14. uro. Hitro je obvestil policijo in svojega šefa. Vlomilca so začeli nemudno zasledovati.

*** Sodba v mariborski razpravi proti komunistom.** Pred nekaj dnevi se je vršila pred senatno petorico v Mariboru razprava proti 28letnemu učitelju Milanu Apihu, 24letnemu učitelju Francu Vrunču, 25letnemu zasebnemu uradniku Valterju Bürgerju, učiteljski Francu Fijavžu, brezposelnemu zasebnemu uradniku Ivanu Mladovanu in 25letnemu brezposelnemu obratovodji Pavlu Vidicu, ki so bili obtoženi komunizma. Razprava je bila tajna in je trajala štiri ure. Po daljšem posvetovanju je razglasil predsednik senata gospod dr. Tombak naslednjo javno sodbo: Apih Milan in Vrunč Franc se obsodita vsak na šest mesecev strogega zapore, Vidic Pavel, Mladovan Ivan, Bürger Valter in Fijavž Franc se oprostijo. Na predlog državnega tožilca se obdržita Fijavž in Bürger še nadalje v zaporu.

*** Obsodba razpečevalcev ponarejenih tisočakov potrjena.** Širša javnost še vedno zanima zadeva razpečevalcev ponarejenih tisočakov, v katero so bili zapleteni nekateri ljubljani. Maja je bila pred malim kazenskim senatom v Ljubljani glavna obravnava ter so bili obsojeni:

Armido Basilisco, 53letni trgovec iz Trsta, na tri leta robije in 1000 Din denarne kazni, odnosno deset dni nadaljnje robije; Albert Besednjak, 46letni trgovinski potnik iz Trsta, na tri leta robije in 1000 Din denarne kazni ali deset dni nadaljnje robije; Roman Golobowski, 44letni trgovec, na dve in pol leta robije in 1000 Din denarne kazni ali deset dni nadaljnje robije; naposled Ludovik Baraga, 43letni trgovec iz Ljubljane, na osem mesecev strogega zapore in 10.000 dinarjev denarne kazni ali 100 dni nadaljnega strogega zapore; vsi pa še zraven v izgubo častnih državljskih pravic za dobo petih let. Proti sodbi so obtoženci prijavili priziv in revizijo, državni tožilec pa priziv zaradi prenizke kazni. Stol sedmorice v Zagrebu je zdaj potrdil v polnem obsegu sodbo ljubljanskega okrožnega sodišča.

*** Nesrečen zakon Slovenke z Arabcem.** Pri njenih starših v Selcah pri Sv. Križu na Dolenjskem sta se pred kratkim naselila Arabec Jakob Abud in žena Albina, rojena Novakova, ki imata dva mladoletna otroka. Mož, ki je angleški državljan, je živel do nedavnega v Jeruzalemu pod imenom Kartier Ratisbon Hous Albond, potem pa sta prišla z ženo v Selce pri Sv. Križu. Te dni pa sta imela z ženo hud prepir in je Jakob Abud po prepiru neznanokam odpotoval, pustivši ženo in otroka brez vsakih sredstev. Na podlagi ženinine prijave so pričela oblastva zdaj moža iskati. Pobegli mož je bolj majhne rasti, temnorjave polti, črnih kodrastih las in pristriženih brk. Oblečen je v rjavo obleko.

*** Prodajali ponarejenih hranilnih knjižic.** Bavši pismonoša Valentin Prestopnik, bivši mearsarski pomočnik Žane Pregelj, bivši mizarski pomočnik Ivan Matjašič in neki Rožnodolčan so takole postopali po Ljubljani, pa je dejal Prestopnik: «Fantje, začnimo ponarejati hranilne knjižice!» Ko jim je razložil postopek, so bili vsi navdušeni. Pregelj, ki je že v sodni preiskavi zaradi enakih grehov, je izjavil, da bo poiskal sredstvo za brisanje črnih. Prestopnik, ki ima lepo pisavo, je dejal, da bo vpisaval nove številke. Matjašič pa je rekel, da žrtvuje prvih 50 dinarjev za vlogo. Naslednji dan so šli na delo in je Matjašič odnesel in Ljudsko posojilnico vlogo 50 Din, za kar je dobil hranilno knjižico. Po nekaj dnevih so zbrisali to številko in vpisali 20.000 dinarjev. Nato so pričeli za ponarejeno hranilno knjižico iskati kupca. Našli so nekega trgovca, ki so mu knjižico prodali za 3000 Din. Cez nekaj dni je Matjašič spet vložil 50 Din in dobil novo knjižico, ki so jo ponaredili na 19.000 Din. To so prodali za 7000 Din, tretjo potem za 6000 Din. Denar, ki so si ga pridobili s tako lahkoto, so v teku enega meseca zapravili. Živel so seveda kaj imenitno. Vmes pa seveda niso popolnoma mirovali. Prestopnik, ki je prav navihnan pustolovec, je bil namreč tudi srečen imetnik dolgovne knjižice Mestne hranilnice. Lepega dne je izjavil tovarišem: «Poizkusimo nekaj tudi s tole knjižico, saj vam je znano, da so nekateri ljudje od sile neumni...» Sklep je bil takoj storjen in tudi izveden. Prodali so še to knjižico, kajti kupec je bil res tako slep, da je menil, da gre za vložno in ne za dolgovno knjižico. Dobili so zanjo 1500 Din in se celo norčevali iz kupca, ki jim je dal za liter vina, da je napravil lepo kupčijo. Slednjit pa so kupci le ugotovili, da so bili osleparjeni. Kupljene knjižice so izkušali prodati naprej, a so bili drugi kupec previdnejši in so takoj ugotovili sleparstvo. Sledile so aretacije Prestopnika, Matjašiča in Preglja. Posrečilo se je pobegniti edino Rožnodolčanu, ki ga varnostna oblastva še iščejo.

*** Vlomilski ciganski par.** Po deželi se klatijo številne ciganske družine. Zlasti mnogo je ciganov na Dolenjskem. Potepajo se od vasi do vasi in kradejo in vlamljajo, kjer se jim le nudi prilika. Te dni sta se pritepla mlad cigan in mlada ciganka v Selo pri Višnji gori, kjer sta se vtihotapila v hišo Alojzija Kastelica. Domačih tedaj ni bilo doma in je imel ciganski par lahko delo. Odnese sta več srebrnih in zlatih verižic, enokrovno srebrno uro in nekaj obleke in perila:

Ko sta cigan in ciganka s plenom zbežala, so nekateri ljudje spoznali v njej 25letno ciganko Lojzko Brajdičevu, medtem ko moškega niso mogli prepoznati. Cigana sta imela s seboj tudi psička z rjavimi lisami.

* **Prijet vlomilec.** V Florjanski ulici v Ljubljani se je pred dnevi naselil neki Jože Hočevar iz Radeč. Ker ga je policija zasledovala, so ga kmalu iztaknili in aretirali. V Ljubljano je prišel navzlic temu, da je izgnan za nedoločen čas. Na policiji se je možak kmalu zagovoril in priznal neke tatvine, ki jih je izvršil v Ljubljani. Pri njem so našli tudi srebrno dozo z monogramom K. A., ki izhaja iz vloma v Kovačičevo vilo v Rožni dolini. Vlom je izvršil v družbi svojega pajdaša Bosanca Omera Družiča. Odnesele je tudi gramofon in ga skrnil v nekem kozolcu. Policija zasleduje še pobeglega Bosanca. Hočevarja, ki ga išče zaradi vlomov tudi zagrebška policija, so izročili sodišču.

* **Voz in konj ukradena.** Posestniku Ivanu Petriču v Borovnici je neznan tat ukradel iz hleva kobilo. Na dvorišču je nato poiskal zapravljenček, vpregel žival v voz in se odpeljal. Najbrž je tatvino izvršil mlad cigan, ki se je že nekaj dni potepal po tamošnji okolici. Kobila je rjave barve in ima na glavi belo liso, ki pa jo je tat pozneje najbrž prebarval.

* **Zavraten umor lovskega čuvaja.** 30letni lovski čuvaj Jakob Pernek iz Gruškovja je opravljal službo lovskega čuvaja v gozdovih veleposestnika Wrezla, ki ga je v nedeljo poslal v svoje revirje nedaleč od Gruškovja. Doma je dejal, da se bo zvečer vrnil domov. Ker ga ni bilo, so Pernekovi vso noč prebili v skrbeh. Tolažili so se, da je po svojem poslu prišel daleč v gozdove in da je legel k počitku v kaki lovski kolibi. Ko ga tudi zjutraj ni bilo, so ga domači in sosedje šli iskat ter ga naposled našli mrtvega na cesti, ki drži iz gozda v domačo vas. Nesrečnik je imel glavo vso razbito in sodijo, da so mu bile smrtonosne rane prizadete z motiko. Domnevajo, da gre za maščevanje lovskih tatov. Orožniki so takoj uvedli preiskavo. Pokojni Jakob Pernek je zapustil ženo in tri majhne otroke.

* **Lažni eksekutor.** Po okolici Maribora in drugod se že več tednov potepa neki Slavko Polak, star 45 let, ki se izdaja za sodnega eksekutorja. Predstavlja se za takega, je osleparil že nešteto strank za manjše in večje zneske. Polak pa izrablja tudi prilike za tatvine. Pred nekaj dnevi se je pojavil v hiši Antonije Ampergerjeve v Hočah ter ji odnesel srebrno uro in nekaj stotakov. Po tatvini je brez sledu izginil.

* **Po vlomih in tatvinah v policijsko past.** Spretno sta se znala skrivati pred orožniki in policijskimi stražniki 23letni brezposelni delavec Anton Tomažič iz Bebrovnika in 24letni delavec Matija Damiš iz Ključarovec, ki imata na vesti številne vleme in tatvine. Damiš se je dolgo časa izdajal za Janeza Lavrenčiča, dokler ga ni razkrinkal mariborski daktiloskop g. Grobin. V juniju je Damiš podkopal zid zapora okrajnega sodišča v Ormožu, kjer je predsedal kazni, in tako pobegnil. Vlomil je na Rožičkem vrhu, na Polenškaku je izvršil roparski napad nad neko žensko, pri Sv. Tomažu pa je ukradel nekemu posestniku denar in tri žepne ure. V Ptujju se je nato seznanil s svojim rojakom Tomažičem, s katerim sta izdelala načrte za nadaljnje vleme in tatvine. Skupno sta vlomila pri viničarju Ivanu Hojniku na Kukovi pri Sv. Lovrencu, nadalje pri posestniku Kralju na Moravskem vrhu in še nekje v bližini Male Nedelje. Plen sta si razdelila in prišla v Maribor, kjer sta nekaj dni brezskrbno živela in se vlačila s prostitutkami. Iz Maribora sta se napotila v Avstrijo, kjer sta izvršila več vlomov v okolici Gamlitza. Med potjo proti Gornji Radgoni sta obiskala v Cmureku nekega posestnika, kateremu sta pobrala razno zlatino, srebrnino in ves denar. S tem plenom sta se spet vrnila v našo državo in prispela v Maribor. V Mariboru sta ukradeno zlatino in srebrnino izkušala razpečati in tako sta se ujela v policijsko past. Pri zaslišanju je Damiš vse tajil, Tomažič pa vse priznal.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

NEVAREN POŽAR.

Cvetkovci, julija.

Iz mirnega spanja nas je v petek 13. t. m. ob 3. zjutraj zbudil gasilski rog, naznanjajoč požar. Staro in mlado je bilo takoj pripravljeno v pomoč bližnjemu. Žrtev ognja je postala domačija Jakoba Majena v Cvetkovcih. Zgorela sta mu do tal hiša in gospodarsko poslopje. Goreti je začelo v skednju, odkoder se je ogenj razširil z veliko naglico na eni strani na stanovanjsko hišo, na drugi pa na gospodarsko poslopje Ivana Kralja, raz katero je popolnoma zgorelo vse ostrešje.

Požrtvovalnim gasilcem in ostalemu na pomoč prihitvešemu ljudstvu se je zahvaliti, da se je ogenj omejil in da niso zgorele ostale bližnje zgradbe. Z neumorno delavnostjo sta gasilski četi iz Cvetkovec in iz Trgovišča po enoinpolurnem delu ogenj udušili. Škoda je velika, kar se še posebno občuti zdaj v hudi gospodarski stiski, ter je le delno krita z zavarovalnino.

VSA ČAST ZAVEDNIM KOSTANJEVIŠKIM VOLILCEM

Kostanjevica, julija.

V naši občini je vladalo predzadnji teden veliko veselje. Pri občinskih volitvah 1. t. m. so zmagali združeni agrarni interesenti in mestni in okoliški gospodarji, ki so sestavili agrarno-gospodarsko listo z nosilcem g. Lavoslavom Bučarjem. Zmaga je tem pomembnejša, ker poteka zdaj prav petindvajseto leto, odkar je zadnji neklerikalni župan, in to prav g. Bučar, zmagal nad klerikalno listo in je bila letošnja njegova zmaga že tretja.

Po ponovni preureditvi občinske meje med sosednjima občinama Kostanjevico in St. Jernejem so prišle lepe vasi Dolenja in Gorenja Prekopa in Gruča pod občino Kostanjevico, kamor so te vasi tudi vfarane in vsolane. Te vasi so že od nekdanj želele priti v območje kostanjeviške občine in je tudi oblastvo spoznalo potrebo, da se krijejo občinske meje z župnijsko šolsko mejo. Pripojitev teh vasi je tedaj čisto naravna in čisto po želji večine domačinov.

Po tej združitvi so odločujoči činitelji v Kostanjevici in okolici menili, da je prišel čas za složno delo v prid vse občine, ki ima poleg mesta še 33 vasi. V mestu kakor tudi v okolici so gospodarji po večini kmetovalci, ki pa nimajo dovolj zemlje, ker posedujeta veleposestvo verskega zaklada in župnišče v občini najboljša zemljišča.

Nasprotniki so sicer zaradi lepšega odobravali misel za skupno delo, vendar so tako delo v praksi odklonili, tako da ni prišlo do sporazumne liste. Kmetovalec, pa naj si bo mešan ali okoličan, je hitro spoznal, da je njegova rešitev samo v pravični izvedbi agrarne reforme, s katero bo prišel do svoje zemlje — ne glede na to, če bosta veleposestvo verskega zaklada in župnišče nekoliko oškodovana, zakaj klic po kruhu je za siromake večjega pomena kakor neke starodavne pravice. Take pravice izvirajo iz srednjega veka in jih mora današnji čas odpraviti v prid malega posestnika in vsakega malega človeka na deželi, ki ima voljo, to zemljo obdelovati.

Prav zaradi tega načelnega vprašanja niso hoteli nekateri nasprotniki skupnega dela pri občini in so odklonili sporazum, ki je bil že sklenjen tako, da naj dobi dosedanja občinska večina polovico odbornikov in nosilstvo, drugo polovico pa si razdele agrarni interesenti in gospodarji iz Kostanjevice in okolice.

Ponudena roka v spravo je bila odbita in moral se je vršiti boj. Volilni odbor je bil v rokah dosedanje klerikalne večine. Volitve so se po zaslugi predsednika učitelja g. Burje vršile docela pravično, tako da niti en glas ni prišel v dvom. Po končanih volitvah se je soglasno ugo-

tovilo, da se ni dogodila niti najmanjša nepravilnost.

Po končanem štetju glasov se je razglasilo, da je izmed 802 volilcev glasovalo 552. Agrarno-gospodarska lista g. Bučarja je dobila 329 glasov, a klerikalna lista gosp. Likarja samo 223 glasov. G. Bučar ima torej 106 glasov večine.

Sijajni izid volitev je navzočno občinstvo sprejelo z velikanskim navdušenjem in se je pod vodstvom mestne gasilske godbe razvil velik spreved po mestu, ki je bilo vse v zastavah. Pokali so topiči in ljudstvo je vzklikalo svojemu novemu županu in napredni misli, ki je v kostanjeviški občini po 25 letih spet zmagala. Petje in godba, vzklikanje in splošno veselje ni hotelo ponehati vse do noči, ko se je slavje zmage nadaljevalo v sosednji vasi Prekopi, katere prebivalci so mnogo pripomogli do sijajnega uspeha, dasi bi bila tudi brez njih zmaga zagotovljena. Vasem Dolenji in Gorenji Prekopi in Gruči, ki so krepko nastopile za nacionalno listo, bodi na tem mestu izrečena najlepša zahvala. Tudi nasprotnikom najlepša hvala za vztrajnost, s katero so odklanjali sporazum, kajti sicer naša zmaga ne bi bila vidna.

KAKO JE IVANJKOVSKA MUHA PIČILA NAVDUŠENEGA BORCA

Ivanjkovci, julija.

Velecenjeni gospod urednik, tega vam šč menda nismo povedali, da imamo Ivanjkovščarji za svoj grb muho. Kdo še ni imel opravka s to sitno zverco! Naša ivanjkovska muha je še posebno sitna. Rečem vam: Če začne enkrat ta svoj nagajivi posel, vas razjezi do besnosti; če ste jo odgnali s čela, se vam zaleti naravnost na nos in vi se lahko tolčete do krvi po nosu, pa je ne dobite. Kogar naša muha piči, tisti izgubi razsodnost. Ne verjamete? Vprašajte borca, pa boste videli! Ti so jo namreč razdražili.

Dokler niso privandrali v naše gorice ti borec, je bila muha še znosna, ali ko je slišala pri Svetinjah njih govore, se je spustila iz svojega skrivališča in pičila prvega, ki ga je dosegla. Dobro je merila! Pičila je enega najbolj navdušenih voditeljev krajevne organizacije «BOJA»! Ko so namreč borci z rdečimi plakati vabili na dan 29. junija na javen zbor v Ormož, je ta pičeni možek s tresočo se roko in v nerodnih črkah napisal svojo lastno obsodbo na bel papir in ga nalepil zjutraj pred mašo pred cerkvijo na zid, da so vsi verni farani brali: «Borci, mi smo norci! Zato pojdimo vsi na zbor, da bomo videli, kdo je najbolj nor! Gotovo je najbolj nor pripravljajni odbor!» Spodaj se je še podpisal, da je bil učinek tem večji. Naša muha mu je vtila celo pesniškega duha, da bi skoro znal poleg čevljev kovati tudi pesmi! Može so to njegovo izpoved brali, si vihali brke, se čohali za ušesi, on pa se je v cerkvi krčevito oklepal obhajilne mize in drgetal. Muha si je tedaj česala brčice in prijetno brenčala... Rdeči plakati pa so romali svojo žalostno pot v občestne jarke, kjer jih je premetaval veter in uravnaval njihovo usodo!

Zbora ni bilo! Naš narod je pokazal, da teče po njegovih žilah zdrava kri! Pokazal je, da je šlo preko njegovih pleč že preveč preizkušenj. Dovolj mu je vsega. Zeli si miru. Spoznal je, da nas bosta rešila edino strumno skupno delo in vzajemnost. To svoje spoznanje je očitno pokazal tudi z nenavadnim obiskom javnega nastopa naše neumorne sokolske čete zdravih fantov, ki je pod vzornim vodstvom br. Petra Kocipra pokazala svojo vztrajnost in moč. Navdušen po nastopu je naš narod nestrpnost čakal izida velike tombole gasilske in sokolske čete ter potem zaplesal svoj viharni domači ples.

Če bi, g. urednik, vprašali starega očanca, ali pojde kdaj na zbor borcev, bi vam odgovoril kakor meni: «Veste, jaz verjamem samo narodnemu poslancu g. Petovarju. On prej nič ne govori, ampak pride in nam pove, ko je že vse gotovo! Borci pa govorijo in govorijo, ne naredijo pa ničesar...»

NEKAJ BESED K LEPI ZMAGI PRI OBČINSKIH VOLITVAH NA IGU.

Skrilje, julija.

V nedeljo 8. t. m. so se vršile občinske volitve v upravni občini Igu. Katastralna občina Golo, kateri pripadajo vasi Dolenje in Gorenje Golo in Skrilje, je bila po zadnji združitvi občin odcepljena od upravne občine Zelimelj in priključena k upravni občini Igu. Komaj smo pričakovali dneva, ko bomo smeli javno pokazati svojo nacionalno zavest.

V volilnem imeniku katastralne občine Gola je skupno vpisanih 138 volilnih upravičencev. Izmed teh so se trije odselili, eden je umrl, a eden, starček 85 let, leži doma bolan, skupaj torej odpade pet volilcev. Izmed vseh ostalih 133 volilnih upravičencev je volilo v nedeljo 8. t. m. za nacionalno listo župana g. Hitejca 128 volilnih upravičencev, t. j. 96 %. Od ostalih petih je eden župnik, ki se volitev ni udeležil, eden je ostal doma iz neznanega vzroka, eden je bil kandidat na klerikalno-bojevniški listi, ki jo je prav tako volil, a peti je volil spet klerikalno-bojevniško listo. To je celotni izid glasovanja volilnih upravičencev katastralne občine Gola pri nedeljskih volitvah 8. t. m. na Igu.

Kakor je iz tega razvidno, opozicijski priganjači, ki so nas v zadnjem času obletavali, niso dosegli nikakih uspehov. V bodoče naj kar opuste vsako prizadevanja, kajti pijača nas ne bo odvrnila od naših načel. Z napajanjem je le stara Avstrija podžigala vojake v strelskih jarkih. Gospodje priganjači, priporočamo vam, da se čimprej izpametujete in pridete k nam. Stopite v naše vrste in ne razdirajte, kar gradimo. Doživeli ste v nedeljo poraz, ki ga boste s težavo preboleli. Zmagal je zdrav razum, zmagala je nacionalna misel.

Nacionalna lista predsednika občinske organizacije JNS gosp. Hitejca je dobila 303 glasove, a nasprotniki, ki so pošiljali k nam agitatorje, so podlegli z 245 glasovi. Izanska trdnjava je v nacionalni vrsti in v rokah mož, ki nam s svojim značajem in delom jamčijo za blaginjo vsega prebivalstva obširne občine izanske.

STRAŠNO NEURJE NAD VUZENISKO KOTLINO.

Vuzenica, julija.

Kakor pred letom dni Mežiško dolino je zadela v nedeljo 15. t. m. strašna huda ura vuzeniško kotlino. Kmalu po 14. uri so se začeli zbirati oblaki nad Pernicami in nad Veliko Kopo ter se potem čedalje hitreje pomikati proti vuzeniški kotlini. Blizu 16. ure je začelo v vsem okolišju nad Št. Janžem, Sv. Primožem, Sv. Antonom in proti Ribnici liti kakor iz škafa. Reke in potoki so s silno hitrostjo narasli. Cerkevna, sicer nedolžen potoček, je okoli 17. ure narasel v pravcat hudournik in je nosil s seboj hlode in drevesa. Od valečenga se kamenja pa je šumelo, kakor bi grmelo.

Med neurjem je začela padati toča, ki je ozek pas od šentprimoške cerkve proti Dravčam čisto uničila. Toča je bila ponekod debela kakor bob in je ležala še na večer nad decimeter visoko.

Najhuje je razsajala nevihta nad šentprimoškim vrhom. Tam sta se sprijela oblaka iz Pernic in od Velike Kape in je nevihta divjala, kakor bi bil sodni dan. Ob 16. uri je bilo temno kakor ponoči. Grmenje in strahoviti nalive sta povzročila nešteto plazov, ki so nekaterim kmetom ugonobili vse pridelke; kar so jim pa pustili, je do korenin pobila toča. Najhuje so prizadeti pri Svetem Primožu Peruš in Škrube, v Št. Janžu pa Črešnik, Bavh, Razbornik in še nekaj kmetov v tej smeri.

Take silne nevihte pri nas ne pomnijo niti stari ljudje. Posledice seveda tudi na cestah niso izostale. V šentprimoškem jarku je velikanski plaz docela zasul cesto v dolžini kakih 100 m; malo niže pa je cesto raztrgalo. Požarskemu jarku tudi ni prizaneslo in je cesta pri Kupljenju na daljši progi zasuta. Pod Bavhom je tekla reka po cesti in jo čisto razdejala.

Kako se bo nastala škoda popravila, še ne vemo. Na obeh cestah je promet docela ustavljen. Želeti bi bilo, da priskočijo oblastva občini pri cestnih delih na pomoč in da se najbolj prizadejim nudi vsaj najpotrebnejše, ker je sicer v tej stiski glad neizbežen.

PREKMURSKI GLASNIK

Olajšava za kmečke mline. Časopisi so objavili razveseljivo vest, da je minister za trgovino in industrijo izdal odločbo, po kateri kmečki mlini na vodi ne spadajo pod nekatere določbe obrtnega zakona. To so določbe, ki so nalagale našim kmečkim mlinom velika bremena in druge težkoče. Če vzamemo, koliko je takih mlinov na Muri in raznih potokih v Prekmurju, je ta olajšava za naš kraj kaj velikega pomena in je bodo naši mlinarji prav veseli. Zadevna pojasnila dobijo mlinarji v svojih združenjih.

Pinica in Benica dobila dobro cesto. Za koloniji Pinico in Benico je bilo kaj hudo, ker nista imeli ceste, ki bi ju vezala z drugimi kraji. Skoro ni bilo mogoče priti z vozom v kolonijo ali pa se peljati iz nje, zlasti jeseni in pozimi. Zdaj pa se na Pinici dela cesta iz bednostnega sklada, ki bo vezala kolonijo z banovinsko cesto II. reda v vasi Pinici. Dela se že bližajo koncu. Siromašni ljudje so imeli pri gradnji tudi nekaj zasluzka. Kolonija Benica ima še neko veliko potrebo, to je most čez Ledavo. Most, ki bo vezal obe koloniji, bo šele dal pravi pomen tej cesti.

Polana in sedež občine. Pišejo nam: Pri novi združitvi občin je Polana nehala biti sedež istoimenske občine. To je za nas Polančan velik udarec. Naglašajo se, da se je morala ustvariti nova občina Hotiza iz nujnih ozirov. Prav je tako, toda sedež te občine bi bil lahko v Polani. Polana bo prej ali slej fara, za kar se trudi naš poslanec g. Hajdinjak, in tako najprimernejši kraj za sedež občine. Zavedamo se, da smo sami krivi. Zmerom se cepimo, namesto da bi složno nastopali za blaginjo svojega kraja. Imamo pač ljudi, ki preveč radi poslušajo razne gospe, ki nam še nikdar niso pomagali, in ti so krivi, da zdaj žalujemo po izgubljenem sedežu občine. Morda pa še ni vse izgubljeno in še Polana lahko dobi sedež občine. Le pravim možem moramo slediti in biti složni ter se obračati na pristojna mesta s tehtnimi dokazi. S pametjo in pravilnim zadržanjem bomo dosegali uspehe, sicer pa ne.

NAŠI NA TUJEM

Slovenec v Chicagu izvoljen za volilnega moža. Po ameriški ustavi ne volijo senata neposredno, temveč posredno. Izvolijo ga izvoljeni volilni možje. Mesta teh volilnih mož so zelo ugledna in vplivna ter je zanje vedno hud boj. V 15. senator-skem okrožju, ki obsega velik del mesta Chicaga, je republikanska stranka postavila za kandidata Leona Jurjovca. Ze to je bilo prvič, da je neka stranka postavila Slovenca za kandidata za tako ugledno mesto. Leon Jurjovec je bil izvoljen z ogromno večino. Zlasti so ga podprli slovenski glasovi in glasovi drugih Slovanov, ki jih je v Chicagu znal pridobiti za republikansko stranko. Leon Jurjovec je po rodu Ljubljčan. Rodil se je leta 1885. Dopržil je ljudsko šolo in nekaj razredov srednje šole. Udeležuje se mnogo društvenega življenja ameriških Slovencev ter je med drugim tudi delničar lista «Ameriškega Slovenca».

Novice iz Združenih držav. V Clevelandu je umrla žena znanega restavraterja Antona Veharja Marija. Poleg moža zapuščala štiri hčerke. — Istega dne je umrl v Clevelandu Anton Zgonc, doma iz Gradišča pri Robu, odkoder je prišel v Ameriko pred 29 leti. Zapustil je ženo in šest otrok. — V Chicagu je umrla Marija Kremesečeva, rojena Vukšiničeva, stara 64 let, doma iz Cvrčakov pri Metliki. V Ameriki je bivala 41 let.

Zapuščala moža, dva sina in tri hčere. — V Milwaukeeju je umrl France Urbas, star 64 let, doma z Grma pri Podgradu. V Ameriki je bival 34 let. Zapuščala ženo in devet odraslih otrok. En sin se mu je lani jeseni smrtno ponesrečil. — Možganska kap je zadela v Rock Springsu Michaela Šusterja. Pokojnik je štel 58 let. Doma je bil v Ostrem vrhu v Selški dolini, odkoder je prišel v Ameriko pred 30 leti. — Z lizolom se je hotela zastropiti v Waukeganu Marija Celarčeva. Zaprla se je v sobo in izpila precej lizola, pa so jo še ob pravem času prepeljali v bolnišnico. — Dne 14. junija bi se morala zagovarjati pred sodiščem znana Frančiška Tavčarjeva, ki pa ni prišla k razpravi, in sodnik je izjavil, da je njena jamčevina v znesku 2500 dolarjev zapadla. Obtoženko so izpustili iz preiskovalnega zapora, pa je kmalu brez sledu izginila. To je bilo 30. maja. Dva dni pozneje je dobil uradnik družbe, ki je položila za njo jamčevino, njeno pismo, ki v njem pravi, da bo «končala vse skupaj v morju». Takoj so poslali na vse strani detektive, ki pa Tavčarjeve niso mogli najti. Pravijo, da jo je popihala čez mejo v Mehiko.

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršijo vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nazknice. 56

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Meso z jajci. Poljubno pečeno in hladno (tudi mešano) meso zmelj na strojčku. Eni žemlji oribaj skorjo in jo namoči v malo juhe, jo otisni in primešaj k zmletemu mesu; primešaj še tri rumenjake, soli, malo popra, dve žlici kisle smetane in sneg treh beljakov. Vse skupaj dobro zmešaj in stresi v dobro namazano plitvo kozo. Kolikor oseb imaš na večerji, toliko vdolbin napravi v zmes in v vsako vdolbino ubij po eno jajce, ki ga malo posoli, pokapaj z razpuščenim sirovim maslom in potresi z narišanim bohinj-skim sirom, nato pa v pečici peči približno pol ure. Pečeno zreži, in sicer tako, da dobi vsaka oseba po eno jajce, in daj na mizo. Zraven lahko daš solato.

Krušni namazek. Če ti ostane pečenka, telečja ali svinjska, ali pa vsake malo jo porabi ta kole: Zmelj pečenko na strojčku, in sicer dvakrat. Kolikor tehta meso, toliko vzemi sirovega masla, žlico gorčice, dve sesekljani sardeli, žlico kaper, malo sesekljane čebule, malo popra in peteršilja. Vse to dobro zmešaj, namaži na tanke rezine narezan kruh in daj k čaju.

Ribji krofki. Eno kilo rib (očiščenih seveda) kuhaj v slanem kropu pol ure. Kuhanim ribam poberi koščice, meso pa drobno zreži. Štiri srednjebele in kuhane krompirje pretlači skozi sito in primešaj k zrezanim ribam, dodaj zelenega peteršilja, soli in tri jajca. Vse skupaj dobro zmešaj, oblikuj bolj ploščate krofke, jih povaljaj v moki in na masti ocvri. Daš lahko tople ali hladne na mizo.

Mrzel puding. En dan starim žemljam oribaj skorjo, zreži žemlje na tanke kose in poškopri z mlekom, v katero si zmešala žlico ruma in sladkorja. Jagode, češnje ali drugo sadje (pač po letnem času) zreži, posuj s sladkorjem in pusti stati pol ure, da se napije sladkorja. Pudingov model ali pa skledo namaži s sirovim maslom in naloži menjaje se vrsto narezanih žemelj in vrsto pripravljene sadya. Na vrhu naj bodo žemlje. V loncu pa zmešaj osminko litra belega vina, tri rumenjake, 10 dek sladkorja in na sopari me-

šaje skuhaj gosto kremo. To kremo polij po žemljah in na straneh modla previdno z nožem žemlje malo privzdigni, da se more krema povsod razliti. Zdjaj postavi model na led ali v hladno klet, da se strdi. Model naj stoji na ledu vsaj dve uri. Nato zvrni puding na krožnik, ga obloži s sladko stolčeno smetano in daj na mizo. Namesto smetane lahko daš poljuben kompot.

Praktični nasveti

Srp ali koso po uporabi vedno obriši in od časa do časa namaži s petrolejem, da ne zarjavi. Zarjaveli srp ali kosa se dasta težko nabrusiti in tudi ostrina manj časa drži.

Zelo dobro domače mazilo za kožo. Kumare naribaj in jih dobro otisni. Sok kumar stehtaj in ga vzemi 10 dek, nato ga dobro segrej (a zavreti ne sme) in ga precedi skozi krpo. K soku primešaj sedem in pol deke belega voska (vosek prej raztopi), 10 dek kitovega mozga in devet dek mandeljnovnega olja (dobiš v drogeriji). Vse skupaj dobro zmešaj, zlij v lonček za pomado in pusti, da se strdi. To mazilo uporabljaj za obraz in roke zvečer, preden greš spat. S tem obvaruješ lepo čisto in gladko kožo.

Marmornate predmete, če so izgubili lesk, očistimo tako, da jih najprej dobro umijemo s toplo vodo in milom, potem s čisto mrzlo vodo izmijemo in s suho volneno krpo zbršemo. Ko je plošča čisto suha, jo namažemo s parketnim voščilom, nato jo dobro zdrgnemo s krpami, da se lepo sveti in se voščilo več ne prijemlje rok.

Madeže od muh odstranimo takole: Eno desetinko litra vode pomešamo z eno žlico salmijaka, krpico pomočimo v to tekočino, madeže dobro zdrgnemo in potem s suho krpo dobro zbršemo. Če so madeži na sobni opravi in je oprava izgubila svoj lesk, zbršemo potem še s krpico, namočeno v laneno olje.

Da porabimo manj petroleja v svetilkah, si lahko pomagamo s tem, da dodamo petroleju, in sicer na vsak liter, štiri grame terpentinovega olja in dva grama kafre. Plamen je od tega lepo svetel. Zmota je misliti, da s tem, če svetilko privijemo, manj petroleja pogori. Posledica je samo zakajen cilindar in zasmrajen prostor.

Cilinder petrolejke, ki je zelo zakajen, je najbolje umiti z milom, splahniti v čisti vodi in pustiti, da se voda odcedi. Nato ga je zbrisati s čisto krpo.

PROGRAM RADIA LJUBLJANE

od 22. do 28. julija

Nedelja, 22. julija: 8.15: poročila; 8.30: gimnastika (Pustišek Ivko); 9.00: versko predavanje (dr. Gvidon Rant); 9.15: prenos iz frančiškanske cerkve; 9.45: plošče; 10.00: predavanje za delavce: Trbovlje (Mrzel); 10.30: šramel «Erika», vmes samospevi Milana Juga; 12.00: reproducirana glasba; 16.00: odnosi med veterinarstvom in javnim zdravstvom v pogledu na vprašanje mesa in mleka in na njihov promet (dr. Stegu Josip); 16.30: pevski zbor «Danica», vmes plošče; 20.00: «Sreča pred vrati», radijska opereta, priredil in uglasbil Anton Balatka; 22.00: čas, poročila, plošče (valčki).

Ponedeljek, 23. julija: 12.15: reproducirana glasba; 12.45: poročila; 13.00: čas, plošče; 19.00: reproducirana glasba; 19.30: zdravniška ura (doktor Magajna Bogomir); 20.00: II. propagandna ura «Zborov»; 21.00: Magistrov šramel; 22.00: čas, poročila, plošče.

Torek, 24. julija: 12.15: reproducirana glasba; 12.45: poročila; 13.00: čas, reproducirana glasba; 19.00: otroški kotiček (Emil Kralj); 19.30: Narodnostno delo na naši severni meji (Rudolf Kresal); 20.00: orgelski koncert Sterbenca, vmes samospevi; 21.00: lahka godba na pihala (oddelek «Sloge»); 22.10: čas, poročila; 22.30: angleške plošče.

Sreda, 25. julija: 12.15: reproducirana glasba; 12.45: poročila; 13.00: čas, reproducirana glasba;

19.00: O verstvih (Franc Terseglav); 19.30: Kriza individualizma v književnosti (Franc Vodnik); 20.00: koncertni duet klavir-cello (Trost-Leskovic); 21.00: koncert pevskega društva «Cankarja»; 22.00: čas, poročila, reproducirana glasba.

Četrtek, 26. julija: 12.15: reproducirana glasba; 12.45: poročila; 13.00: čas, reproducirana glasba; 19.00: reproducirana glasba; 19.30: Ljubljanski židje v minulosti (Dostal); 20.00: prenos iz Beograda; 22.00: čas, poročila, plošče.

Petek, 27. julija: 12.15: reproducirana glasba; 12.45: poročila; 13.00: čas, reproducirana glasba; 19.00: Izleti za nedeljo: «Po loškem gospodstvu» (A. Gaber); 19.30: reproducirana glasba; 20.00: prenos iz Zagreba; 22.00: čas, poročila, reproducirana glasba.

Sobota, 28. julija: 12.15: reproducirana glasba; 12.45: poročila; 13.00: čas, reproducirana glasba; 19.00: koroška ura: Narodopisje koroških Slovencev v primeri z ostalimi Slovenci (Vinko Möderndorfer); 19.30: zunanji politični pregled (dr. Jug); 20.00: vesela ura: Mirko Jelačin in Vondrašek; 20.45: panevropsko predavanje: Ob 20 letnici nastanka svetovne vojne (dr. Janko Tavzes); 21.05: prenos iz Domžal, koncert domažalske godbe; 22.00: čas, poročila, reproducirana glasba.

ZANIMIVOSTI

NAŠ AMERIŠKI ROJAK TESLA JE IZUMIL SMRTNE ŽARKE

Newyorški listi priobčujejo razgovor s slavnim izumiteljem, našim rojakom Nikolo Teslo, znanim javnosti po raznih izumih na področju elektrike. Tesla je izjavil, da se mu je posrečilo odkriti tako zvane smrtne žarke, odnosno pripraviti te žarke s pomočjo nekakšnega električnega topa do učinka, tako da bi lahko na razdalji, baje več sto kilometrov, uničil 10.000 letal in cele armade. Samo najmočnejši jekleni oklepi, pravi Tesla, lahko kljubujejo tem žarkom, ki jih lahko nameri na vsak skozi daljnogled opaženi predmet. Za proizvajanje teh žarkov je pa potrebna napekost petdeset milijonov voltov. Gre v bistvu za to, da se sestavi aparat, s katerim bo mogoče smrtne žarke pošiljati po zraku in ne samo po praznem prostoru kakor doslej. Vprašanje je tudi, kako proizvajati tako ogromno količino električne sile.

Tesli, ki velja po pravici za edinega pravega naslednika slavnega izumitelja na električnem področju Edisona, se je torej posrečilo, odkriti to, kar so videli v duhu pisatelji sanjaških romanov. Ameriški listi poročajo, da namerava Tesla predložiti svoje odkritje Društvu narodov. Prvi trenutek se zdi vest o odkritju smrtnih žarkov neverjetna, toda pomisliti moramo, da bi se bila zadela še nedavno enako neverjetna vest, da bomo lahko mirno sedeli doma v naslanjaču in poslušali koncerte ali govore iz več tisoč kilometrov oddaljenih krajev. O zagonetnih žarkih, ki ustavljajo motorje na večjo razdaljo, smo že večkrat čitali. Pripeti se tudi, da je ozračje tako nasičeno z nekimi čudnimi žarki, da pride do nepojasnjenih letalskih nesreč.

Posledice odkritja smrtnih žarkov so seveda nedogledne. Prijatelji miru že dolgo hrepene po takem orožju, kajti po njihovem mnenju bi se dala vojna preprečiti samo tedaj, ko bi imeli v rokah orožje, ki bi prisililo na kolena še tako dobro oboroženo državo. Najstrašnejše orožje za pobijanje ljudi naj bi torej prineslo človeštvu mir in varnost.

Teslov izum čaka najbrž huda usoda. Vest, da ga namerava predložiti Društvu narodov, odnosno razorožitveni konferenci, bo spravila na noge vse, ki jim trajen mir ni všeč. Društvo narodov bi dobilo s tem orožje, ki bi odtehtalo vse konference in vsa pogajanja. Treba bi bilo samo v Zenevi postaviti Teslov električni top in če bi hoteli dve državi z orožjem poravnati svoje račune, bi topničar iz Zeneve nameril žarke smrti proti njima

in takoj bi ju minilo veselje do prelivanja krvi. Zelo verjetno je tudi, da se bodo posebne velesile z vso vnemo potegovala za Teslov izum in Tesla bi lahko postal najbogatejši mož sveta, če bi izum hoteli prodati. V Zenevi bodo stali torej pred hudo preizkušnjo, če jim Tesla res izroči svoje strašno orožje. Saj ne bi vedeli, kaj bi storili z njim.

× **Mož holandske kraljice umrl.** Dne 3. t. m. je umrl v Haagu holandski princ Henrik, kraljičin soprog. Pet dni prej mu je postalo med običajnim uradovanjem v Rdečem križu slabo, kar je nato povzročilo njegovo smrt. Star je bil šele 58 let. Na Holandsko je prišel iz Nemčije l. 1901. kot zaročenec sedanje kraljice Viljemine, ki se je z njo oženil 7. februarja istega leta. Edina hči iz tega zakona je bodoča holandska kraljica Julijana, ki šteje zdaj 25 let. Mudila se je že tretji teden v Angliji, odkoder je hotela prispeti obiskat očeta, ki ga je imela zelo rada, zvečer prav istega dne, ko je preminil. Prišla pa je prepozno.

× **Zadnja priča mayerlinške žaloigre.** Te dni je umrl najstarejši prebivalec Mayerlinga, posestnik Leopold Hirschhofer, star 90 let. Bil je eden onih redkih zaupnikov, ki mu je bil takoj po žaloigri prestolonaslednika Rudolfa leta 1889. dovoljen vstop v lovski gradič v Mayerlingu. Hirschhoferju so takrat izročili v varstvo dragoceno perzijsko preprogo, ki so na nji našli mrtvega prestolonaslednika, in veliko posteljo iz prestolonaslednikove spalnice. To posteljo je kupila pozneje lastnica znamenitega Sacherjevega hotela na Dunaju, Ana Sacherjeva, ki je medtem tudi že umrla. Hirschhofer je užival neomejeno zaupanje oblasti in pred 40 leti je moral priseči, da bo molčal o vsem, kar je videl v Mayerlingu. Svojo prisego je tudi držal. Bil je eden zadnjih ljudi, ki so preživeli mayerlinško žaloigro.

× **V Ameriki hrepene po dežju.** Uradniki ameriškega državnega vremenslovskega zavoda dobivajo zadnje čase cele kupe dopisov in brzojavk iz vseh krajev Amerike, ki v njih ljudje predlagajo najrazličnejša sredstva v borbi proti strahoviti suši. Na tisoče takih pisem so poslali ljudje neposredno Rooseveltu in kmetijskemu ministru in raznim drugim uradom. Vsa pisma pa romajo v vremenslovski zavod, kjer se jih je nabralo že toliko, da ne vedo kam z njimi. Ravnatelj zavoda profesor Humphreys, eden najboljših vremenslovcev na svetu, mora zdaj na vsa pisma potrpežljivo in prijazno odgovarjati, pa naj bodo še tako nesmiselna. Večina ljudi je prepričana, da je radio kriv strašne suše, ki je zadela letos Ameriko. Oddajne postaje naj bi bile tako napolnile ozračje z elektriko, da ne morejo priti do veljave dež prinašajoči zračni toki. Tako piše nekdo, ki pa seveda znanosti niti povohal ni. Nekdo drugi je poslal predsedniku Rooseveltu naslednjo brzojavko: «Predlagam ustaviti za deset dni oddajanje vseh radijskih postaj. Potem boste pa videli, kako bo deževalo.» Ne manjka pa tudi prav posebnih misli. Neki modrijan predlaga, naj bi zaprli vsa okna, da bi priklicali dež. Drugi vidi rešitev v izpuščanju milnih mehurčkov, tretji pa trdi za žive in mrtve, da bo takoj deževalo, če se postavi v senku jajce pokonci. Mnogi ljudje predlagajo, da bi se razpršile po zraku ohajajoče kemične snovi, da bi se metal iz letal na oblake pesek ali pa se zažigale v zraku velike količine razstreliv. Streljanje v oblake, kakor je bilo nekoč v navadi v mnogih evropskih državah, se priporoča v vsakem četrtem pismu. Profesor Humphreys sprejema vse te bolj ali manj nezmislne nasvete potrpežljivo in z dobrodušnim nasmehom. Mnogi nasveti so po njegovem mnenju samo plod preproste ljudske praznovernosti. Drugi pa, kakor metanje peska iz letal ali ohlajevalne snovi, niso napačni. S temi sredstvi bi se res dali izpremeniti vodni hlapi v zraku v kapljice, da bi deževalo. Toda stroški bi bili ogromni, a uspeh nezaten. Padlo bi samo nekaj kapljic dežja. Kar se tiče razstreliv, pravi ravnatelj vremenslovskega zavoda, da jih rabijo v Evropi za razganjanje črnih oblakov, ki prinašajo nalive in točo.

Dokazano je in potrjeno po naših zdravnikih in zdravstvenih zavodih, da **„FITONIN“ celi zanesljivo in naglo** tudi najstarejše **kronične rane.**
Steklenica 20 Din v lekarnah. Po poštnem povzetju 2 steklenici 50 Din. Poučno knjižico št. 16 pošlje brezplačno «FITON», družba z o. z., Zagreb 1-78.
(Reg. pod Sp. št. 1281 z dne 28. julija 1933.)

× **Kardinal na sokolski prireditvi v Poznanju.** Minile dni je bil v Poznanju na Poljskem velik sokolski zlet v proslavo 50letnice obstoja poznanjskega Sokola. Kakor poročajo poznanjski listi, je glavni zletni prireditvi prisostvoval tudi kardinal primas dr. Hlond.

× **Strašen vrtničasti vihar v Ameriki.** Iz Chicaga poročajo, da je v državi Illinoisu besnel strahovit vrtničasti vihar. Nad 100 oseb je bilo hudo ranjenih. V Jacksonvillu je vihar porušil mnogo hiš. Med žrtvami viharja je tudi znani ameriški filmski igralec Tom Mix. Vihar ga je zalotil z dvajsetimi drugimi filmskimi igralci med predstavo v cirkusu.

× **Svoboden uvoz alkohola v Ameriko.** Državni komisar za uvoz alkoholnih pijač v Washingtonu je izjavil, da bo dne 1. septembra ustavljeno vse kontingentiranje uvoza alkoholnih pijač in da bo poslej uvoz alkoholnih pijač docela svoboden.

× **Truplo Tufersonove so baje našli.** Londonska «Morning Post» poroča, da so na Elis Islandu pri New Yorku našli naplavljen truplo 30 do 35 let stare ženske. Potegnili so ga iz vode. Po obleki je morala pokojnica pripadati boljši družbi. Na truplu pa ni vidnih znakov, ki bi pričali, da je bila pokojnica umorjena. Potem na obrazu so nerazločne. Newyorška policija je začela poizvedovati, kdo bi bila utopljenka. Domnevajo namreč, da je to morda truplo Agneze Tufersonove, ki je lani v decembru nenadno izginila. Smrt te ženske so prvotno pripisovali Ivanu Poderžaju, ki so ga zaprli na Dunaju. Newyorška policija domneva, da je Ivan Poderžaj morda pahnil odvetnico v newyorškem pristanišču v morje, da je utonila.

× **Črna vdova mori ljudi.** V mestu Sacramentu v Kaliforniji v Združenih državah se je pojavil strupen pajek. Človek, ki ga ta pajek ugrizne, skoro gotovo umre. Kalifornijska oblastva so se za pajka pričela takoj zanimati, da bi obvarovala ljudi pred nesrečo. Pajku pravijo črna vdova, ker tudi pri tej vrsti pajkov samica požre samca. Ta pajek ima debelo telo, ki se vidi kakor velik gumb na čevljih; trup sloni na nogah, ki so dolge pet centimetrov. Na spodnjem telesu ima rdeč madež, po katerem ga lahko spoznaš. Če te ugrizne, te precej zaboli. Od tega mesta se bolečine razširijo po vsem telesu. Dihanje postane težavno. Človek se prične potiti in včasih nastopi smrt v 32 sekundah. Kot vzrok naglega plojenja pajka črne vdove navajajo izredno milo zimo in suho vreme. V zadnjih tednih je črna vdova povzročila več smrti. Ugriznila je že več sto ljudi. Oblastva so organizirala odložen boj proti nevarni živalci.

× **Stekli volkovi napadli kmete.** V bližini trga Focosanija na Rumunskem je krdelo očitno steklih volkov napadlo skupino kmetov, ki so na vozovih potovali na bližnji trg. 28 kmetov so volkovi tako strašno obgrizli, da sta dva takoj umrla, ostali pa se v bolnici bore s smrtjo. Vse konje so morali pobiti, ker so jih volkovi obgrizli in je bila nevarnost, da bi stekli. Na pomoč so prihiteli kmetje iz okolice. Volkovi so se razkropili šele, ko so jih že polovico pobili.

× **Krvnik makedonstvušičih ujet.** Bolgarska oblastva so aretirala makedonskega strahovalca Crena Kira, ki je v petriškem okrožju izvrševal smrtne obsodbe, ki jih je odbor makedonstvušičih izrekel nad svojimi nasprotniki. Kiro je baje v zadnjih letih sam umoril po nalogu revolucionarnega odbora okoli 50 oseb. Zločinec je večino krvavih činov priznal in bo izročen sodišču. Oblastva so v zadnjem času iz makedonskih krajev prejela prijave, v katerih se zatrjuje, da je Kiro izvrševal svoje krvniško delo popolnoma javno, ne da bi se bila prejšnja bolgarska oblastva brigala zanj.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Skrivnost.

Sin, ki je spet napravil veliko neumnost: «Oče, govoriti moram s teboj med tremi očmi.»

Oče: «Med tremi? Zakaj pa ne med štirimi?»

Sin: «Ker boš moral eno zatisniti!»

Dva pijančka.

A: «Po mojem mnenju preveč piješ.»

B: «Jaz pijem po svojem, ne pa po tvojem mnenju.»

Vedno se razburja.

Gašper: «Moja žena se je predsinočnjim silno razburila, ker je zaslišala v veži majhen ropot. Pojasnil sem ji, da ne more biti vlomilec, ker bi bil previden in ne bi ropotal.»

Miha: «Ali je zdaj pomirjena?»

Gašper: «Kaj še! Baš snoči se je razburjala, ker ni ničesar slišala...»

Naposled ga je našel.

Gost: «Halo, gospod glavni natakak, v juhi sem našel gumb.»

Natakak: «Hvala lepa, gospod, iščem ga že od včeraj...»

V šoli.

Profesor razlaga: «Tu vidite edinstven primer lobanje prave gorile. Na svetu sta samo dve taki lobanji. Ena je v mestnem muzeju, drugo imam pa jaz...»

Ni se ni izpremenilo.

A: «Včeraj je minilo že pet let, odkar sva se z ženo vzela, pa je najino razmerje še vedno takšno, kakršno je bilo na poročni dan.»

B: «Saj sta se včeraj prepirala.»

A: «Da, da, na poročni dan tudi...»

Pravljica.

«... tako sta živela princ in princesa srečno do svoje smrti», čita mamica v knjigi pravljic. «Škoda,» vzdihne hčerka, «mislila sem, da se vzameta.»

Stopnjevanje.

Učitelj: «Jurček, ali avto lahko stopnjujemo?»

Jurček: «Da, gospod učitelj.»

Učitelj: «Tako? Kako pa?»

Jurček: «Dvosedežni, štirisedežni, omnibus.»

Knjižnica.

Ona: «Oče mi vsako leto na rojstni dan podari kako lepo knjigo.»

On: «Tedad morate imeti že prav obilno knjižnico!»

MALI OGLASI

Dobra oblačila

Vam nudimo za majhen denar. A. PRESKER, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 14.

Prav dobrega vina

lastnega pridelka ima naprodaj večjo količino Anton Bibič, Dečna sela pri Brežicah. 167

Kumarice za vlaganje

kupuje «Produkta» v Ljubljani, Tyrševa cesta. 171

Domačo pijačo jabolčnico

si napravite že iz znanega preizkušnega «Jablusmostina», za katerega se dá popolno jamstvo za dobro in zdravo pijačo, ki stane za 150 litrov 65 Din s poštnino in navodilom vred. Ponudbe z naročilom sprejema podružnica «Jutra» v Mariboru pod značko «Pijača». 170

Vlagalec sadja

za izvoz, vajeni tega posla, naj pošljejo svoje ponudbe upravi «Domovine» pod značko: «Verziran in vesten». 169

Prodajamo na obročna odplačila švedske posnemalnike za mleko in brzoparilnike za kruho.

Sprejememo potnike. «Tehna», Ljubljana, Mestni trg št. 25/l.

Pletilne stroje prodaja na obroke Tehna, Ljubljana, Mestni trg št. 25/l.

Jablus,

iz katerega naredite izvrsten jabolčnik, ne da pridenete naravnega jabolčnika, po navodilu gospoda doktorja J. Vošnjaka, dobite, če pišete na naslov: «Jablus» — Franc Renier, Podčetrtak. 172

Za Vas imamo:

Violine . . . 69 Din Gitare . . . 138 Din
Mandoline 95 „ Harmonike 69 „
Tambure . 68 „ Cramofone 465 „

Zahtevajte brezplačni katalog.

MEINEL & HEROLD

tovarna glasbil

pr. pošt. MARIBOR št. 104

Listnica uredništva

Študenice pri Poljčanah. Prosimo, da dopisujete. Kratko in jedrnat in samo vanejše reči. Honorarja ne plačujemo. Stroške za pošto povrnemo.

All se hočete svojega revmatizma, protina osvoboditi?

Trganje in zbadanje po udih in sklepkih, otekli udje, skrivljene roke in noge, trganje, zbadanje in ščipanje po raznih delih telesa in tudi slabost oči so često posledica revmatizma in bolečin v kosteh, ki jih je treba odpraviti, ker se sicer bolečine še stopnjujejo.

Nudim Vam

zdravilno, sečno kislino razkrajajoče, presnovno in izločevanje pospešujoče domače pitno zdraviljenje, prirejeno na umeten način, a točno po naravi, po nekem blagoslovenem zdravilnem vrelcu, ki ga je bila mati narava podarila bolnemu človeštvu.

Dam vsakomur brezplačno poskušnjo.

Pišite mi takoj in dobili boste iz mojih v vseh državah obstoječih skladišč povsem zastoj in franco poskušnjo ob enem s poučno razpravo. Sami se boste uverili o neškodljivosti tega sredstva in njegovem naglem delovanju. — Poštno zbiralno mesto:

August Märzke, Berlin, Wilmersdorf, Bruchsalterstrasse Nr. 5, Abt. 286.